

## GÖREVE İLİŞKİN SIRRIN AÇIKLANMASI SUÇU

*The Crime of Disclosure of the Secret Related to Public Service*

**Muharrem ÖZEN\***  
**Atacan KÖKSAL\*\***

### ÖZ

Kamu görevlileri, görevlerinin bir parçası olarak işlemleri yerine getirirken kamu idaresine ait olan ve gizli kalması gereken pek çok bilgiye de vakıf olmaktadır. Bu durum, onların görevlerinin ve buldukları konunun doğal bir sonucudur. İşte bu nedenle kamu görevlilerinin, görevleri dolayısıyla öğrendikleri gizli kalması gereken bilgileri saklama yükümlülüğü öngörülmüştür. Söz konusu yükümlülüğe aykırı nitelikteki davranışlar ise 5237 sayılı TCK'nın 258. maddesinde cezai açıdan yaptırıma bağlanmıştır. Kamu görevlilerinin kamu idaresine karşı olan sadakat borcuna uygun biçimde davranması ile birlikte kamu idaresinin güvenilirliği ve işleyiş düzeni teminat altına alınmıştır. Bu çalışmada göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu unsurlarıyla birlikte ele alınacak, bu suçun benzer suçlarla olan farkları incelenecektir. Ayrıca Türk Hukuku'nda verilmiş yargı kararları ile birlikte İCK'daki düzenlemeler ve İtalyan Hukuku'ndaki görüşler göz önünde bulundurularak açıklamalarda bulunulacaktır.

**Anahtar Sözcükler:** Sır, Kamu görevlisi, Kamu idaresi, İfşa, Gizlilik

---

**Makalenin Geliş Tarihi:** 10.02.2020, **Makalenin Kabul Tarihi:** 09.07.2020

\* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Başkanı,

E-posta: ozen@law.ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8406-8269

\*\* Ar. Gör., Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Elemanı,

E-posta: koksala@ankara.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1880-5176

## ABSTRACT

Public officials acquaint a lot of information that belongs to the public administration and must be kept secret, while performing operations as part of their duties. This situation is a consequence of their duties and the position they are in. For this reason, the obligation of public officials to keep information that they have learned because of their duties should be kept secret. Conducts in contradiction to this obligation is punished in the Article 258 of the Turkish Criminal Code No. 5237. With the public officials acting in accordance with the loyalty to the public administration, the reliability and operation of the public administration is guaranteed. In this study, the crime of disclosure of the secret related to public service will be handled together with the elements of the crime and the differences of this crime with similar crimes will be examined. In addition, the judicial decisions given in the Turkish Law and the regulations in the Italian Criminal Code and the doctrine in the Italian Law will be taken into account.

**Keywords:** Secret, Public official, Public administration, Disclosure, Confidentiality

## I. GENEL OLARAK

Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu, 5237 sayılı TCK m. 258/1’de, “Görevi nedeniyle kendisine verilen veya aynı nedenle bilgi edindiği ve gizli kalması gereken belgeleri, kararları ve emirleri ve diğer tebligatı açıklayan veya yayınlayan veya ne suretle olursa olsun başkalarının bilgi edinmesini kolaylaştıran kamu görevlisine, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir” şeklinde düzenlenmiş; maddenin ikinci fıkrasında da, “Kamu görevlisi sıfatı sona erdikten sonra, birinci fıkrada yazılı fiilleri işleyen kimseye de aynı ceza verilir” denilerek kamu görevlisi sıfatının sona ermesinden sonra da suça vücut veren hareketlerin gerçekleştirilmesi halinde faile aynı cezanın verileceği hüküm altına alınmıştır. Maddenin gerekçesi, hükmün geniş anlamda tekrarından ibarettir.<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> “Maddede, kamu görevine ilişkin sırrın ifşası cezalandırılmaktadır. Söz konusu suç, gizli kalması gereken hususları açıklamak, yayınlamak veya ne surette olursa olsun bunlardan başkasının bilgi edinmelerini kolaylaştırmak suretiyle oluşacaktır. Suçun faili, bir kamu görevlisi olacaktır. Suçun konusu, ifa edilen kamu göreviyle ilgili olan ve gizli tutulması yani sır olarak saklanması gereken bilgilerdir. Kamu görevlisinin,

Mülga 765 sayılı TCK'da sırrın açıklanması niteliğindeki suçlar farklı maddeler altında düzenlenmişti. Bunlar; Devlet sırrı (m. 132-138), özel hayata ilişkin sırlar (m. 195-197, 200), meslek sırrı (m. 198, 199), fenni ve sınai sırlar (m. 364, 365) ve görev sırrı (m. 229) biçimindeydi. Söz konusu maddelerin bir kısmı değiştirilerek 5237 sayılı TCK'nın içine dahil edilmiştir. Bu itibarla Devlet sırrına, 5237 sayılı TCK m. 326 ve devamında; fenni ve sınai sırlara TCK m. 239'de; görev sırrına ise TCK m. 258'de yer verilmiştir.<sup>2</sup>

Düzenlemenin 1889 tarihli İCK m. 177'deki düzenlemeden<sup>3</sup> alınarak mülga 765 sayılı TCK m. 229/1'e<sup>4</sup> dahil edildiği; buradan da esası korunarak<sup>5</sup> 5237 sayılı TCK'ya aktarıldığı belirtilmiştir.<sup>6</sup> Bugün

---

*ifa ettiği göreve ilişkin sırları bu görevi sona erdikten sonra da açıklamaması gerekir. Maddenin ikinci fıkrasında, söz konusu yükümlülüğe aykırı davranışlar ceza yaptırımına altına almıştır.” Bkz. Osman YAŞAR – Hasan Tahsin GÖKCAN – Mustafa ARTUÇ, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. 6, B. 2, Ankara 2014, s. 7912.*

<sup>2</sup> YAŞAR – GÖKCAN – ARTUÇ, s. 7912.

<sup>3</sup> Bu hüküm, “Memuriyeti sebebiyle kendisine tevdi kılınan veya uttulama müsadif olan mahrem evrakı ve işleri başkasına ifşa veya neşir ve ilan eden veyahut her ne suretle olursa başkalarının vukuf ve uttulama kolaylaştıran memur otuz aya kadar hapse ve üç yüz liritten aşağı olmamak üzere para cezasına mahkum edilir” şeklindedir. Bkz. Zeki HAFIZOĞULLARI – Ezgi AYGÜN EŞİTLİ, Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar, B. 1, Ankara 2014, s. 119, dn. 181.

<sup>4</sup> “Memuriyeti sebebiyle kendisine tevdi kılınan veya uttulama müsadif olan vesikalar, kararlar ve emirleri ve sair tebligatı başkalarına ifşa veya neşir ve ilan eden yahut her nasıl olursa olsun başkalarının vukuf ve uttulama kolaylaştıran memur, altı aydan iki seneye kadar hapsolünür.” Bkz. YAŞAR – GÖKCAN – ARTUÇ, s. 7912. Buna karşın mülga 765 sayılı TCK m. 229/2'deki, “Devletçe neşir ve ilanı matlup olan kararları kabule şayan mazereti olmaksızın tehir eden memur hakkında da aynı ceza tatbik olunur” hükmüyle Devletçe neşir ve ilanı talep edilen kararları mazeretsiz yayınlamama suçuna 5237 sayılı TCK'da yer verilmemiştir. Bkz. Ali PARLAR – Muzaffer HATİPOĞLU, Açıklamalı-Yeni İçtihatlarla 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu, C. 4, B. 3, Ankara 2010, s. 4146. Mülga 765 sayılı TCK m. 229/2'deki suçun sır veya sırrın açıklanmasıyla ilgisi olmadığı, görevi ihmal niteliğinde bir suç olduğu ve bunun 765 sayılı TCK m. 230 haricinde düzenlenmesinde bir yarar bulunmadığı ifade edilmiştir. Bkz. Sahir ERMAN – Çetin ÖZEK, Ceza Hukuku Özel Bölüm Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar, B. 1, İstanbul 1992, s. 143.

<sup>5</sup> Mülga 765 sayılı TCK m. 229'un, 1889 tarihli İCK m. 177'den ayrıştığı iki temel noktanın olduğu, bu noktalardan birincisinin açıklanan belgelerin niteliğine ilişkin bulunan “gizli kalması gereken” ibaresinin TCK m. 229'a alınmadığı ve bu suretle sır niteliği taşımayan herhangi bir resmi yazışmanın açıklanmasının dahi suç haline getirilerek memurları susma yükümlülüğü altında tutmak gibi bir tehlikenin doğduğu; ikinci olarak mehz kanunda bulunmayan TCK m. 229/2'deki hükmün kanunda düzenlenmesi olduğu ifade edilmiştir. Bkz. ERMAN – ÖZEK, s. 143.

itibariyle 1930 tarihli İCK'nın, "Göreve ilişkin sırrın ifşası ve kullanılması" başlıklı 326. maddesi, "Kamu görevlisi veya kamu hizmetini üstlenen kimseler fonksiyon veya gördükleri hizmetlere ilişkin görevlere aykırı biçimde veya görevlerini kötüye kullanarak gizli kalması gereken görev sırrını ifşa eder veya herhangi bir şekilde öğrenilmesini kolaylaştırırsa altı aydan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır" biçimindedir. Maddenin ikinci fıkrası, "Eğer kolaylaştırma hareketi taksirle gerçekleştirilmişse, hapis cezası bir yıla kadardır" şeklindedir. Maddenin son fıkrası ise, "Kamu görevlisi veya kamu hizmetini üstlenen kimseler kendileri veya başkalarının maddi kazanç elde edebilmeleri amacıyla, hukuka aykırı olarak gizli kalması gereken görev sırrını kullanırsa iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Eğer fiil, failin kendisinin veya başkalarının maddi olmayan kazanç sağlamaları veya başkalarının haksız biçimde zarar görmeleri için gerçekleştirilirse hapis cezası iki yıla kadar uygulanır" biçimindedir.<sup>7</sup> Öğretide TCK m. 258 hükmünün gerekçesinin yetersiz olduğu, düzenlemenin bir özgünlüğünün olmadığı ve hükmü açıklamada hem önceki doktrin ve uygulamadan hem de İtalyan doktrin ve uygulamasından yararlanılmasının mümkün olduğu ifade edilmiştir.<sup>8</sup>

<sup>6</sup> Zeki HAFIZOĞULLARI – Muharrem ÖZEN, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Millete ve Devlete Karşı Suçlar, B. 1, Ankara 2016, s. 86; HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 119.

<sup>7</sup> 26.04.1990 tarihli Kanunla İCK m. 326'ya eklenen görev sırrının kullanımını suç sayan hüküm, aynı zamanda "Göreve ilişkin sırrın ifşası" şeklindeki maddenin başlığını, "Göreve ilişkin sırrın ifşası ve kullanılması" şeklinde değiştirmiştir. Bkz. Antonio PAGLIARO – Manfredi Parodi GIUSINO, Principi di Diritto Penale Parte Speciale I Delitti Contro la Pubblica Amministrazione, Decima Edizione, Milano 2008, s. 320. Göreve ilişkin sırrın kullanımını yasaklayan ve İtalyan Hukuku'nda özel olarak düzenlenen birçok kanunun bulunduğu da belirtilmiştir. Bkz. Francesco ANTOLISEI, Manuale di Diritto Penale Parte Speciale II, Dodicesima Edizione, Milano 1997, s. 332-333. İCK m. 326'ya eklenen bu son fıkra ile birlikte, özel olarak düzenlenen ve sırrın kullanılmasını suç sayan düzenlemelerin kapsamının içerisine kamu görevlilerinin de dahil edilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir. Ayrıca yapılan eklemelerle birlikte İCK m. 326'da kamu görevine ilişkin sırrın kasıtlı veya taksirli olarak ifşa edilmesi ile kamu görevine ilişkin sırrın maddi veya maddi olmayan amaçla kullanılması olmak üzere dört farklı suç tipinin düzenlendiğine işaret edilmiştir. Bkz. Benedetto BEVILACQUA, I Reati dei Pubblici Ufficiali Contro la Pubblica Amministrazione, Volume Secondo, Padova 2003, s. 1004; Emilio DOLCINI – Giorgio MARINUCCI, Codice Penale Commentato con DVD-Rom Artt.1-384 bis, II Edizione, Vicenza 2006, s. 2393.

<sup>8</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 119.

Mevzuatımızda meslek sırrının açıklanmasının yasaklandığı ancak cezai sonuçların bağlanmadığı hükümlerle<sup>9</sup> birlikte, özel ceza kanunlarında meslek sırrının ifşa edilmesi halinde ceza yaptırımını öngören çeşitli hükümler<sup>10</sup> mevcuttur.<sup>11</sup> Bununla birlikte, TCK m.

<sup>9</sup> 1153 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 36. maddesindeki, "Avukatların, kendilerine tevdi edilen veya gerek avukatlık görevi, gerekse Türkiye Barolar Birliği ve barolar organlarındaki görevleri dolayısıyla öğrendikleri hususları açığa vurmaları yasaktır" hükmü; 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu'nun 104. maddesindeki, "Sanatını icra eden her tabip her ay nihayetinde protokol defterlerindeki kayıtlara nazaran o ay zarfında kendilerine müracaat eden frengili hastaların ismini, yaşını ve hastalığının devrini, evvelce bir tabip tarafından tedavi edilip edilmediğini Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletine bildirmek üzere bulunduğu muntakanın Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne yazı ile bildirir. Mahrem olarak alınacak bu ihbaratı ifşa eden memurlar hakkında Devletin mahrem kayıtlarını ifşa ve vazîfe memuriyetini suiistimal etmenin istilzam ettiği mücazat tayin olunur" hükmü; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 31. maddesindeki, "Devlet memurlarının kamu hizmetleri ile ilgili gizli bilgileri görevlerinden ayrılmış bile olsalar, yetkili bakanın yazılı izni olmadıkça açıklamaları yasaktır" hükmü; 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 68. maddesindeki, "Noter ve noterlik katipleri, görevleri dolayısıyla öğrendikleri sırları, kanunların emrettiği haller dışında açıklayamazlar" hükmü; 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 5. maddesindeki, "Aşağıda yazılı kimseler görevleri dolayısıyla, mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine mütaallik olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması lazımgelen diğer hususları ifşa edemezler ve kendilerinin veya üçüncü şahısların nefine kullanamazlar; 1. Vergi muameleleri ve incelemeleri ile uğraşan memurlar; 2. Vergi mahkemeleri, bölge idare mahkemeleri ve Danıştayda görevli olanlar; 3. Vergi kanunlarına göre kurulan komisyonlara iştirak edenler; 4. Vergi işlerinde kullanılan bilirkişiler. Bu yasak, yukarıda yazılı kimseler, bu görevlerinden ayrılırlar dahi devam eder" hükmü bunlardan bazılarıdır.

<sup>10</sup> 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 10/2. maddesindeki, "Bu Kanun hükümlerine göre gizli olan bilgileri, hukuka aykırı olarak elde eden veya elinde bulunduran kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan dört yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır" hükmü; 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 159. maddesindeki, "Bu Kanunun 73 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında belirtilen yükümlülüğe uymayanlar için bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin günden ikibin güne kadar adli para cezası hükmolunur. Banka ve müşterilere ait sırları açıklayan üçüncü kişiler hakkında da aynı cezalar uygulanır. Yukarıdaki fıkrada belirtilen kimseler sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklamış olursa verilecek cezalar altıda bir oranında artırılır. Ayrıca, fiilin önemine göre sorumluların bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmaları, iki yıldan aşağı olmamak üzere geçici veya sürekli olarak yasaklanır" hükmü; 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanunu'nun 35. maddesindeki, "Banka mensupları, sıfat ve görevleri dolayısıyla Bankaya veya Banka ile münasebeti olan kişi ve kurumlara ait olmak üzere bildikleri sırların gizliliğine riayet eylemek ve bu sırları kanunen yetkili kılınan mercilerden gayrısına

258’de düzenlenen göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun, mevzuatta özel olarak düzenlenen diğer sırrın ifşası suçlarına göre genel nitelikte bir hüküm olduğu; bu nedenle de eylemin başka bir kanun maddesinin kapsamına girmesi durumunda cezanın miktarına bakılmaksızın söz konusu özel kanun hükmünün TCK m. 258 hükmüne nazaran öncelikle uygulanması gerektiği belirtilmiştir.<sup>12</sup> Bu itibarla ancak kamu görevlisinin gördüğü fonksiyon sebebiyle öğrendiği bir sırrı açıklaması başka herhangi bir maddenin uygulanmasına yol açmadığı hallerde, genel ve tamamlayıcı nitelikte olan göreve ilişkin sırrın açıklanması hükmünün uygulanması mümkün olacaktır.<sup>13</sup>

---

*herhangi bir surette açıklamamakla yükümlüdürler. Bu yükümlülük, Bankadan ayrılmaları halinde dahi devam eder” hükmü ile 68. maddesindeki, “II- a) Bu Kanunun 35 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına aykırı hareket eden Banka mensupları için bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yüz günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur. Sırları kendileri veya başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklayan Banka mensupları hakkında, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve bin günden onbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur” hükmü bunlardan bazılarıdır.*

- <sup>11</sup> Mülga 765 sayılı TCK döneminde meslek nedeni ile öğrenilen sırların açıklanmasının yasaklanmasına ilişkin mevzuat için bkz. Süheyl **DONAY**, Meslek Sırrının Açıklanması Suçu, B. 1, İstanbul 1978, s. 46-50.
- <sup>12</sup> Mehmet Emin **ALŞAHİN**, “Göreve İlişkin Sırrın Açıklanması Suçu (TCK m. 258)”, in. MÜHF-HAD, C. 20, S. 2, Y. 2014, s. 226. Mülga 765 sayılı TCK döneminde memuriyet sırrının ifşasının düzenlendiği TCK m. 229’un genel ve tamamlayıcı bir hüküm olduğu, kanunun özel bir hükümle cezalandırmadığı hallerde memuriyet sırrının ifşasının cezalandırılacağı, özel hükümlerin mevcut bulunduğu hallerde fikri içtimanın değil; cezası ne olursa olsun özel hükmün öncelikli olarak uygulanması gerektiği ifade edilmiştir. Bkz. Faruk **EREM**, Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler, C. 2, B. 1, Ankara 1993, s. 1352; Faruk **EREM**, “Memuriyet Sırlarını İfşa”, in. AD., Y. 50, S. 2, 1959, s. 141; ERMAN – ÖZEK, s. 142. Benzer şekilde mülga 765 sayılı TCK döneminde, meslek sırrının açıklanması suçunun düzenlendiği TCK m. 198’e nazaran, özel ceza kanunlarında meslek sırrının açıklanmasını suç sayan hükümlerin özel hüküm olmaları dolayısıyla öncelikli olarak uygulanması gerektiği ifade edilmiştir. Bkz. DONAY, s. 50. İtalyan Hukuku’nda ise, meslek sırrının açıklanması suçunun düzenlendiği İCK m. 622 ile göreve ilişkin sırrın açıklanmasının düzenlendiği İCK m. 326’nın pek çok noktadan ayrıştığı, her şeyden önce İCK m. 326’nın yalnızca kamu görevlisi ya da kamu hizmeti gören kimselere kamu idaresine karşı işlenebilen bir suç olduğu, oysaki İCK m. 622de düzenlenen suçun herkes tarafından özel kişilere karşı işlenen bir suç olduğu ifade edilmiştir. Yargı kararlarında ise özellikle sırrın meslek sırrı veya görev sırrı olmasına göre bir ayrıma gidildiği belirtilmiştir. Bkz. BEVILACQUA, s. 1032.
- <sup>13</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 142. Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun görevi kötüye kullanma suçuna göre daha özel nitelikteki bir suç tipi olduğu kabul edilmektedir. Bkz. Giovanni **FIANDACA** – Enzo **MUSCO**, Diritto Penale Parte Speciale, Volume I, Quarta Edizione, Bologna 2007, s. 259. Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun,

TCK m. 258'deki göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun kamu görevlisinin ifade özgürlüğünü kısıtlamadığı, zira kamu görevlisinin görevi gereği öğrendiği, kamu idaresinin kanunen veya işin icabı olarak gizli kalması gereken bilgileri açıklamasının ifade özgürlüğü kapsamında bulunmadığı ifade edilmiştir. Buna gerekçe olarak da, AIHS'in 10/2. maddesindeki, "Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir" hükmü karşısında kamu görevlisinin hakkını kötüye kullanamayacağı gösterilmiştir.<sup>14</sup> Bunun yanı sıra, her ne kadar kamu hizmetlerinde şeffaflık ilkesinin benimsenmesi ile kamu idaresinin eylem ve işlemlerinden vatandaşın haberdar olması demokratik devletin bir gereğiye de, birtakım bilgi, belge veya kararlar yönünden gizliliğe uyulmaması halinde bunlardan beklenen yarar ve sonucun elde edilemeyeceği, dolayısıyla da kamu idaresindeki şeffaflığın mutlak olmadığı, kanunun öngördüğü hallerde ve kamu hizmetinin bir gereği olarak sınırlandırma yapıldığı ifade edilmiştir.<sup>15</sup>

## II. HUKUKİ KONU

Suçun hukuki konusu, suçla ihlal edilen ve ceza normunda yer alan cezayla korunan hukuki varlık veya menfaattir.<sup>16</sup> 5237 sayılı TCK'da

---

görevi kötüye kullanma suçunun özel bir biçimi olmasından dolayı, failin göreve ilişkin sırrı açıklaması durumunda İCK m. 323'ten değil, yalnızca İCK m. 326'dan cezalandırılacağı belirtilmiştir. Bkz. BEVILACQUA, s. 1033; DOLCINI – MARINUCCI, s. 2408.

<sup>14</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 120.

<sup>15</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 143; ALŞAHİN, s. 226.

<sup>16</sup> Ferrando MANTOVANI, Diritto Penale Parte Generale, Seconda Edizione, Padova 1988, s. 204-205; Francesco ANTOLISEI, Manuale di Diritto Penale Parte Generale, Undicesima Edizione, Milano 1989, s. 154; Giuseppe BETTIOL – Luciano Pettoello MANTOVANI, Diritto Penale Parte Generale, Dodicesima Edizione, Padova 1986, s. 227; Fabrizio RAMACCI, Corso di Diritto Penale, Quarta Edizione, Torino 2007, s. 26; Faruk EREM, Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, C. 1, B. 9, Ankara 1971, s. 253-254; Nevzat TOROSLU, Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu, B. 1, Ankara 1970, s. 87 vd.; Nevzat TOROSLU – Haluk TOROSLU, Ceza Hukuku Genel Kısım, B. 21, Ankara 2015, s. 102; Sulhi DÖNMEZER – Sahir ERMAN, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım, C. 1, B. 8, İstanbul 1983, s.

kanun koyucu suçları tasnif ederken pasif süje ölçütünün ardından hukuki konuyu esas almıştır.<sup>17</sup> Hukuki konu ölçütünün, bir normun anlamı ve kapsamının doğru bir şekilde tespiti ile yorumda önem taşıdığı ifade edilmelidir.<sup>18</sup>

Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun, TCK'nın “Devlete ve millete karşı suçlar” kısmı, “Kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar” bölümünde düzenlenmiş olduğu göz önünde bulundurulduğunda, farklı görüşler olmakla birlikte,<sup>19</sup> suçun hukuki konusunun kamu idaresinin güvenilirliği ve işleyişi olduğu kabul edilmelidir.<sup>20</sup> Bu itibarla idarenin zorunlu kıldığı mahremiyetin

---

379; Zeki HAFIZOĞULLARI – Muharrem ÖZEN, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, B. 8, Ankara 2015, s. 199.

<sup>17</sup> Zeki HAFIZOĞULLARI – Devrim GÜNGÖR, “Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi”, in. TBB, S. 69, Y. 2007, s. 30-32; Zeki HAFIZOĞULLARI – Muharrem ÖZEN, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar, B. 4, Ankara 2015, s. 10 vd.

<sup>18</sup> ANTOLISEI, Parte Generale, s. 156-157; TOROSLU, Cürümlerin Tasnifi, s. 82; HAFIZOĞULLARI – ÖZEN, Kişilere Karşı, s. 3. Hukuki konunun, pasif süje ve buna bağlı olarak şikâyet hakkının kime ait olduğunun belirlenmesi ile mağdurun rızası gibi konularda önemli yansımaları olduğu belirtilmiştir. Bkz. MANTOVANI, s. 233.

<sup>19</sup> Hukuki konunun, kamunun güvenilirliği ve sadakat ilkesi olduğu yönündeki görüş için bkz. PARLAR – HATİPOĞLU, s. 4146; YAŞAR – GÖKCAN – ARTUÇ, s. 7913; Hasan Tahsin GÖKCAN, Görevi Kötüye Kullanma, Zimmet, Banka Zimmeti, İrtikap, Rüşvet Suçları ve Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar (5237 Sayılı TCK m.247-266), B. 1, Ankara 2008, s. 640. Hukuki konunun, idarenin güvenilirliği ve işleyiş düzeniyle birlikte özel hayatın gizliliği ve kişi hürriyeti olduğu görüşü için bkz. ALŞAHİN, s. 226-227. Hukuki konunun, kamunun güvenilirliği olduğu görüşü için bkz. Necati MERAN, Yeni Türk Ceza Kanununda Kamu Görevlisine ve Adliyeyle İlişkin Suçlar, B. 1, Ankara 2006, s. 155. İCK m. 326’da düzenlenen suçla ilgili olarak hukuki konunun ağırlıklı olarak kamu idaresinin işleyişi olduğunun doktrinde savunulduğu; ancak bununla birlikte idari işlemlerin tarafsızlığı ve sırrı koruma görevinin de hukuki konu olduğu ileri sürülmüştür. Bkz. DOLCINI – MARINUCCI, s. 2393-2394. Belirtilmelidir ki, bir suçun birden fazla hukuki varlık veya menfaat ihlal etmesi, onun birden fazla hukuki konusu olduğu anlamına gelmez. Birden fazla hukuki varlık veya menfaati ihlal eden suçlarda, bunlardan yalnızca biri suçun hukuki konusunu teşkil eder. Bir suçun birden fazla hukuki varlık veya menfaati ihlal etmesi halinde, söz konusu suçun hukuki konusu üstünlük kriterine göre belirlenir. Bu belirlemeyi yapacak olan ise, kanun koyucudur. Kanun koyucu, muhtelif hukuki varlık veya menfaati ihlal eden suçları, ihlal edilen hukuki varlık veya menfaatlardan hangisine üstünlük tanıdıysa ona göre kanunun sistematüğinde bir yere oturtmuştur. Bkz. TOROSLU, Cürümlerin Tasnifi, s. 288 vd. Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun, TCK’nın “Devlete Karşı Suçlar” kısmında düzenlenmesi, kanun koyucunun bu suçun hukuki konusunu belirlerken Devlete ait menfaatleri üstün tuttuğunun bir göstergesidir.

<sup>20</sup> Aynı yönde görüşler için bkz. BEVILACQUA, s. 1004; PAGLIARO – GIUSONO, s. 319; FIANDACA – MUSCO, Parte Speciale, s. 260; HAFIZOĞULLARI – ÖZEN,



muhafazasındaki kamu menfaatinin korunması amacıyla göreve ilişkin sırrın açıklanması fiili suç sayılmıştır.<sup>21</sup> Suça vücut veren hareketlerin suç sayılıp cezalandırılmasıyla kamu idaresinin sağlıklı, güvenli ve güvenilir biçimde işlemesi cezai açıdan teminat altında alınmıştır.<sup>22</sup> Öğretide kamu görevlisinin sadakatsiz olması, kamu idaresinin gerekli tasarrufları zamanında almasına ve bu tasarruflardan beklenen amacın gerçekleşmesine engel olacağından, bu suçun kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar arasında düzenlenmesinin isabetli olduğu belirtilmiştir.<sup>23</sup>

### III. MAĞDUR VE MADDİ KONU

Suçun mağduru, ceza normu tarafından korunan ve suç fiili tarafından zarar gören veya tehlikeye düşen hukuki varlığın veya menfaatin hamilidir.<sup>24</sup> Suçun mağdurunun belirlenmesi bakımından ceza normunun yorumu sonrasında hukuki konunun doğru biçimde saptanması önemlidir.<sup>25</sup> Bu itibarla, aksi görüşler olmakla birlikte,<sup>26</sup>

---

Millete ve Devlete Karşı, s. 87; HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 120. Benzer şekilde İCK m. 326'nın da “*Kamu idaresine karşı suçlar*” başlıklı ikinci bölümün, “*Kamu görevlilerinin kamu idaresine karşı işlediği suçlar*” şeklindeki birinci başlığında (m. 314-335) düzenlendiği görülmektedir.

<sup>21</sup> EREM, Özel Hükümler, s. 1352.

<sup>22</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 120. Öğretide, sırrın kamu idaresine ait olan idari işlemlerin yanı sıra geniş anlamda yasama ve yargısal işlemlerden de doğabileceği ifade edilmiştir. Bkz. PAGLIARO – GIUSONO, s. 319; ANTOLISEI, Parte Speciale, s. 333; DOLCINI – MARINUCCI, s. 2398. Bu durumdan yola çıkılarak hukuki konunun, kamu idaresinin düzgün biçimde işleyişinin yanı sıra geniş anlamda Devletin yasama ve yargısal fonksiyonlarının işlerliğinin de olduğu ifade edilmiştir. Bkz. Michele Di IESU, “*Insegnamento di Diritto Penale II Lezione III I Delitti dei Pubblici Ufficiali Contro la Pubblica Amministrazione: Peculato*”, in. Pegaso Università Telematica, s. 19. (Erişim: [http://www.unipegaso.it/materiali/LMG-01/annoIII/DirPenII\\_DiIesu/ModIII/Lezione\\_III.pdf](http://www.unipegaso.it/materiali/LMG-01/annoIII/DirPenII_DiIesu/ModIII/Lezione_III.pdf)) (27.11.2016)

<sup>23</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 144. İtalyan temyiz mahkemesinin 17.05.2001 yılında vermiş olduğu kararda bu husus, kamu görevlisi ile kamu görevlisinin bağlı olduğu kamu idaresi arasında bulunması zorunlu olan sadakatin bir gereği olarak, sırrların çoğu defa kamu idarelerinin işlevleri açısından önemli bir yer teşkil ettiği, bunların ortaya çıkması durumunda idarenin işlemlerinin tehlikeye gireceği, bunun da kamunun menfaatini zedeleyebileceği şeklinde ifade edilmiştir. (Cass. 17.05.2001, n. 20097) Karar için bkz. BEVILACQUA, s. 1004-1005.

<sup>24</sup> Giovanni FIANDACA – Enzo MUSCO, Diritto Penale Parte Generale, Seconda Edizione, Bologna 1989, s. 134; MANTOVANI, s. 231; ANTOLISEI, Parte Generale, s. 163; TOROSLU, Cürümlerin Tasnifi, s. 56; HAFIZOĞULLARI – ÖZEN, Genel Hükümler, s. 208; Tuğrul KATOĞLU, “*Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları*”, in. AÜHF, C. 61, S. 2, Y. 2012, s. 661.

<sup>25</sup> KATOĞLU, “*Suçun Mağduru*”, s. 661.

göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun mağduru kamu idaresi<sup>27</sup> ve dolayısıyla da Devlettir. Sırları açıklanan kimseler ise suçun mağduru değil, suçtan zarar gören konumunda olduklarından; ceza muhakemesi bakımından bu kimseler mağdurun haklarına sahip değildirler.<sup>28</sup>

Suçun maddi konusu, tipik fiilin üzerinde işlendiği kişi veya şeydir<sup>29</sup> ve suçun maddeten etkilerini üzerinde gösterdiği varlıktır.<sup>30</sup> Suç teşkil eden fiile ilişkin hak ve yarardan zarar gören ile bu hak veya yararın sahibinin aynı kimseler olması durumunda suçun mağduru ile

<sup>26</sup> Bu suçta mağdurun toplumu oluşturan herkes olduğu, bununla birlikte ifşa edilen bilgilerin belli bir kişiye ait olması halinde bu kişinin de mağdur olarak kabul edilmesi gerektiği, Devlet tüzel kişiliğinin ve kamu idaresinin ise suçun mağduru değil, suçtan zarar gören konumunda olacağı görüşü için bkz. ALŞAHİN, s. 235. Suçun mağdurunun olmadığı, suçtan zarar göreninse Devlet olduğu görüşü için bkz. MERAN, s. 156. Suçun mağdurunun, eğer varsa ifşa edilen sırrın sahibi olan gerçek kişi olduğu, açıklanan sır dolayısıyla kamu idaresiyle birlikte diğer tüzel kişilerin de zarar gören olduğu görüşü için bkz. YAŞAR – GÖKCAN – ARTUÇ, s. 7914; GÖKCAN, s. 641.

<sup>27</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 120.

<sup>28</sup> PAGLIARO – GIUSONO, s. 320; BEVILACQUA, s. 1005. Suçtan zarar gören ve mağdur ayrımının doğru biçimde ortaya konulması sonucunda ceza muhakemesi haricinde de başka bazı pratik sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Örneğin, bu suçlar bakımından suçtan zarar görenin rızası bir hukuka uygunluk nedeni teşkil etmez. Ayrıca kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar, Devlet ve fertlerin Devlete olan güvenin sarsılmış olması dolayısıyla kamuyu ilgilendiren suçlar olup, re'sen takip edilirler. Bkz. Ayhan ÖNDER, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, B. 4, İstanbul 1994, s. 90. Suçun mağduru olmayan özel kimselerin rızalarının suçun varlığı bakımından önem arz etmediği yönündeki görüş için bkz. Bkz. DOLCINI – MARINUCCI, s. 2396. Buna bağlı olarak İtalyan temyiz mahkemesinin vermiş olduğu bir kararda, İCK m. 326'nın mağdurunun münhasıran kamu idaresi olduğu, göreve ilişkin sırrın açıklanmasıyla özel kişilerin zarar görenler olarak nitelendirilebileceği, bu kimselerin tazminat talebinde bulunabileceği belirtilmiştir. (Cass., 23.04.1999, n. 4040) Karar için bkz. BEVILACQUA, s. 1005-1006. Bununla birlikte, mahkemenin bazı kararlarında, kamu idaresinin yanında özel kişilerin de ikincil pasif süje olarak kabul edildiği görülmektedir. (Cass., 19.02.1999, n. 2183) Karar için bkz. BEVILACQUA, s. 1006. Yargıtay'ın da konuyla ilgili kararları mevcuttur. “Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun 3628 sayılı Yasada sayılan suçlardan olmadığı gözetilerek Hazinesin sanık hakkında bu suçtan açılmış bulunan kamu davasına katılma olanağı olmadığından Hazine vekilinin bu suça yönelik temyiz talebinin 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi gereğince yürürlükte bulunan CMUK'nun 317. maddesi uyarınca reddi...” (Yargıtay 5. CD., E. 2012/3949, K. 2012/9140, 20.09.2012) Karar için bkz. ALŞAHİN, s. 236, dn. 68.

<sup>29</sup> MANTOVANI, s. 166; TOROSLU – TOROSLU, s. 103; KATOĞLU, “Suçun Mağduru”, s. 659.

<sup>30</sup> FIANDACA - MUSCO, Parte Generale, s. 134; HAFIZOĞULLARI – ÖZEN, Genel Hükümler, s. 209.

maddi konusu birleşebilir.<sup>31</sup> Ancak bu durum haricinde suçun mağduru ile maddi konusu birbirine karıştırılmamalıdır.<sup>32</sup> Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun maddi konusuyla ilgili olarak, TCK m. 258'in madde başlığında, “göreve ilişkin sır” ifadesi kullanılmakla birlikte, madde metninde “gizli kalması gereken belgeleri, kararları ve emirleri ve diğer tebligat” denilerek suçun maddi konusunun somutlaştırıldığı görülmektedir.<sup>33</sup> Maddi konu kapsamında açıklanması gereken sır; belgeler, kararlar, emirler ve diğer tebligatların kendisi değil; bunların içerdiği gizlilik niteliği taşıyan bilgilerdir.<sup>34</sup> Kanunun hükmü, amirin emri, geçerli teamül ya da kendi niteliği gereği açıklanması zarar veya zarar tehlikesi doğurabilecek olması dolayısıyla idarenin başkalarına açıklanmaması gereken bilgileri kamu görevine ilişkin sır niteliğindedir.<sup>35</sup> Maddenin düzenlenişinden, sırrın kamu idaresinin

<sup>31</sup> ANTOLISEI, Parte Generale, s. 164; EREM, Ümanist Doktrin, s. 250.

<sup>32</sup> MANTOVANI, s. 232; HAFIZOĞULLARI – ÖZEN, Genel Hükümler, s. 209; TOROSLU – TOROSLU, s. 109; Ayhan ÖNDER, Ceza Hukuku Dersleri, B. 1, İstanbul 1992, s. 170; Kayıhan İÇEL – İzzet ÖZGENÇ – Adem SÖZÜER – Fatih Selami MAHMUTOĞLU – Yener ÜNVER, İçel Suç Teorisi Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler Suçun Yapısal Unsurları Suçun Özel Oluşum Biçimleri 2. Kitap, B. 1, İstanbul 1999, s. 96.

<sup>33</sup> Öğretide göreve ilişkin sırdan, görevi nedeniyle kendisine verilen veya aynı nedenle bilgi edindiği ve gizli kalması gereken sırrın anlaşılması gerektiği belirtilmiştir. Bkz. ALŞAHİN, s. 236. Madde gerekçesinde ise suçun maddi konusu, “Suçun konusu, ifa edilen kamu göreviyle ilgili olan ve gizli tutulması yani sır olarak saklanması gereken bilgilerdir” şeklinde açıklanmıştır. Mülga 765 sayılı TCK m. 229'da “vesikalar, kararlar, emirler ve sair tebligat” denilmek suretiyle suçun maddi konusu ortaya konmuş ve bunların gizli kalmasının gerektiği madde metninde düzenlenmemiştir. Sırrın mutlak anlamda yazılı şekilde ya da bir karar veya emir şeklinde olmayabileceği veya faile tebliğ edilemeyebileceğinden hareketle söz konusu hüküm doktrinde eleştirilmiştir. Bkz. ERMAN – ÖZEK, s. 145. 1889 tarihli İCK m. 177'de, “hafi kalması iktiza eden vesaik ve mukarrerat, memuriyeti hasebiyle yerinde bulunan” ifadesi mevcutken, bu ifadenin Adliye Bakanlığı'na Meclise sevk edilen metinden çıkarıldığı belirtilmiştir. Bununla birlikte, mülga 765 sayılı TCK m. 229'un yazılı biçiminden, idarelerde genel ve mutlak bir mahremiyetin esas olduğu sonucuna ulaşılamayacağı ve memurun memuriyeti dolayısıyla öğrendiği her hususta susmasını gerektiren bir hükmün mevcut olmadığı belirtilmiştir. Bkz. EREM, Özel Hükümler, s. 1354; EREM, “Memuriyet”, s. 143. Buna karşı olan bir görüş ise, mülga 765 sayılı TCK m. 229'da memuriyet sırlarının açıklanmasının değil, memuriyete ilişkin bilgilerin açıklanmasının yasaklandığı, dolayısıyla burada ister gizli olsun ister olmasın, memurun eline geçen veya onun öğrendiği devlet idaresine ilişkin bilgilerin kamuya aktarılmasının suç sayıldığı yönündedir. Bkz. DONAY, s. 86-87. 5237 sayılı TCK m. 258'de maddi konunun gizli kalması gerektiği hüküm altına alınmakla birlikte; “belge, karar, emir ve diğer tebligat” denilmek suretiyle aynı sayma yöntemi sürdürülmüştür.

<sup>34</sup> MERAN s. 156.

<sup>35</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 121.

yürütülmesi ve işleyişine ilişkin bilgi ve belgeleri kapsadığı belirtilmiştir.<sup>36</sup>

Sır, muhatabı dışında başkaları tarafından bilinmeyen ve saklanması sır sahibi tarafından gerekli bulunan bilgileri ifade eder.<sup>37</sup> Bu tanımdan yola çıkılarak sırrın objektif ve sübjektif olmak üzere iki unsuru bulunur. Sırrın sübjektif unsuru, sır sahibinin ilgili hususun saklanması ve başkaları tarafından öğrenilmemesi hususundaki açık veya zımnî iradesini<sup>38</sup> ifade eder. Sırrın objektif unsuru ise, sır konusu olan hususun muhatabına söylenmeden ve açıklanmadan önce başkaları tarafından bilinmeyen bir bilgi olmasını ifade eder. Dolayısıyla bu hususun daha önceden başkaları tarafından bilinen veya bilinebilecek nitelikte olması halinde, kişi onun sır olarak saklanmasını istese dahi, o husus sır sayılamaz.<sup>39</sup> Sırrın, yalnızca sahibi tarafından bilinmesinde ve saklı kalmasında sahibinin menfaati bulunur. Belli kimseler dışında öğrenilebilecek veya bilinebilecek olan bir husus<sup>40</sup> sır değildir. Bununla birlikte, birden fazla kamu görevlisinin görevi dolayısıyla öğrendikleri bilgilerin suçun maddi konusunu oluşturabilmesi mümkündür.<sup>41</sup> Başka bir ifadeyle, sırdan söz edilebilmesi için mutlaka bir ya da belli sayıda kişinin biliyor olması şart değildir.<sup>42</sup>

TCK m. 258'de yer alan belge, bir olayı nakleden veya bir irade beyanını içeren, toplumsal hayatta uyumsuzlukların önlenmesi ve/veya bir vakianın ispatına dair ihtiyaçların giderilmesinde önem arz eden, kamunun güvenmesi için gereken unsurlara sahip her türlü yazıyı ifade

<sup>36</sup> GÖKCAN, s. 640.

<sup>37</sup> ALŞAHİN, s. 236; DONAY, s. 5.

<sup>38</sup> Kişinin herhangi bir nedenle iradesini açıklama olanağının bulunmadığı şuurunun yerinde olmaması veya ölüm halinde olması gibi durumlarda, açıklanacak hususların sır olup olmadığının nitelendirilmesi, susmanın onlar bakımından yararlı olup olmadığının saptanmasına bağlıdır. Bu itibarla açıklama bir zarar meydana getirecekse onun sır olarak kabulü gerekecektir. Bkz. DONAY, s. 6.

<sup>39</sup> DONAY, s. 6; ALŞAHİN, s. 236-237.

<sup>40</sup> Örneğin bilginin artık tarihi bir olay halini alması, yani açıklanmasının kamu idaresine karşı olan sadakat borcunu ihlal edici bir durumun kalmaması halinde, gizli kalması gereken bir sırrın bulunmadığı ve bu suçun oluşmayacağı ifade edilmiştir. Bkz. ERMAN – ÖZEK, s. 146.

<sup>41</sup> Göreve ilişkin sırrın sınırlı bir çevreye ait olan kimseler tarafından bilinmesi durumunda, sırrın bu çevrenin dışındaki kimselere açıklanmasının, suçu oluşturacağı belirtilmiştir. Bkz. BEVILACQUA, s. 1016.

<sup>42</sup> ALŞAHİN, s. 237. Sırrın herkesten gizlenebilmesinin mümkün olmasının yanında, başkalarına aktarılmamak koşuluyla bazı kişilerle de paylaşılacağı ifade edilmiştir. Bkz. Seydi KAYMAZ, Ceza Muhakemesi Hukukunda Devlet Sırrı, B. 1, Ankara 2014, s. 21.

eder.<sup>43</sup> Açıklanan belgenin mutlaka resmi belge olması zorunlu olmayıp; kamu görevlisinin görevi nedeniyle öğrendiği ve gizli kalması gereken özel bir belgenin de suçun maddi konusunu oluşturabilmesi mümkündür.<sup>44</sup> Emir, kamu görevlisine yetkili merci veya makam tarafından göreviyle ilgili olarak verilmiş bulunan emir niteliğindeki talimatlardır. Karar, yetkili bir makam veya merci ya da heyet tarafından belli bir konuda verilmiş bulunan kararlardır. Tebligat ise, kamu görevlisinin görevi gereğince tebliğ etmesi gereken bilgi veya belgelere ilişkin bilgilerdir.<sup>45</sup>

Göreve ilişkin sırrın açıklanmasından zarar görebilecek olan kuruluşun, failin mensup olduğu kamu kuruluşu olması gerektiği ifade edilmiştir. Bu itibarla failin, kamu görevi dolayısıyla başka bir kimse veya kuruluşa ait bir sırrı öğrenmesi ve bunu açıklaması, bu suçun kapsamında değildir. Zira kamu görevlisinin sadakat borcu, mensup olduğu kamu kuruluşuna karşıdır ve bunun dışındaki kuruluş bakımından kamu görevlisi ile herhangi bir kimse arasında bir fark bulunmamaktadır.<sup>46</sup>

Hukuka aykırı, yararsız, önemsiz, herkesçe bilinen veya kamuya mal olmuş olan bilgiler suçun maddi konusunu oluşturmaz.<sup>47</sup> Gizli kalması gereken bilgilerin açıklanmaları halinde failin mensup olduğu kamu kuruluşunun hukuken korunabilen bir menfaatine zarar verebilecek nitelikte olması aranmaktadır. Bu anlamda her şeyden önce, sır teşkil eden olayın gerçek olması gereklidir. Gerçek olmayan bir olayın açıklanması bu suça vücut vermeyecektir.<sup>48</sup> Sırrın açıklanmamasıyla korunmak istenen menfaat, hukuken korunan meşru bir menfaat değilse, yani hukuka aykırı bir nitelik taşıyorsa, bunun açıklanmasıyla bir

<sup>43</sup> Nevzat **TOROSLU**, Ceza Hukuku Özel Kısım, B. 7, Ankara 2013, s. 222; Devrim **GÜNGÖR**, Resmi Belgede Sahtecilik Suçu, B. 1, Ankara 2010, s. 45.

<sup>44</sup> **ALŞAHİN**, s. 238.

<sup>45</sup> **GÖKCAN**, s. 641.

<sup>46</sup> **ERMAN – ÖZEK**, s. 146. İtalyan öğretisinde de bir başka kamu idaresine ait olan bir sırrın öğrenilip açıklanması durumunda İCK m. 326'da düzenlenen suçun oluşmayacağı kabul edilmektedir. Ancak söz konusu kabulde, görevin kötüye kullanılması suretiyle suçun işlenmesinin aranmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Başka bir ifadeyle, diğer bir kamu idaresinin gizli kalması gereken bilgisini öğrenen failin bunu açıklaması durumunda, görevin kötüye kullanılması suretiyle açıklanması söz konusu olmayacağından suç da oluşmayacaktır. Bkz. **DOLCINI – MARINUCCI**, s. 2399.

<sup>47</sup> **BEVILACQUA**, s. 1015; **ANTOLISEI**, Parte Speciale, s. 333; **DOLCINI – MARINUCCI**, s. 2402.

<sup>48</sup> **DONAY**, s. 107.

zarar verileceği de kabul görmemektedir. Örneğin, failin, mensup olduğu kuruluşta meydana gelen yolsuzluğu, mesela satın alınmış olan malzemelerin dayanıksız ve şartnamesine aykırı olduğunu, amirlerinin zimmet veya irtikap suçlarını işlediklerini açıklaması, bunları gizli tutmak hususunda kendisine emir verilmiş olsa bile, kamu görevine ilişkin sırrın açıklanması suçuna vücut vermeyecektir.<sup>49</sup> Zira TCK m. 279'da, kamu görevlisinin göreviyle bağlantılı olarak öğrendiği bir suçun yetkili makama bildirilmemesi suç olarak düzenlenmiştir.<sup>50</sup>

Suçun maddi konusu kapsamında sayılan belge, karar, emir ve diğer tebligatın gizli olması gereklidir. Hangi hususların gizli tutulacağını tayin bakımından bir ölçü bulabilmek zordur. Bununla birlikte işlemin veya belgenin; bir kanun hükmünden, amirin emrinden ya da diğer hususlardan dolayı gizli olduğu sonucu çıkartılabilir. Gizliliğin kamu görevlisine açıkça bildirilmesi şart değildir.<sup>51</sup> Öğretide, yalnızca “gizli”

<sup>49</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 146. Bununla birlikte doktrinde, bulunduğu kamu idaresinde bir suçun işlendiğini öğrenen kamu görevlisinin söz konusu açıklamayı suçları takip etmekle yetkili mercilere yapması gerektiği, bu türden bilgilerin yetkili merciler yerine basın mensuplarına bildirilmesi durumunda, konuyla ilgili hâlihazırda yürütülmekte olan bir soruşturma varsa, TCK m. 258 ya da TCK m. 285'te düzenlenen suçların oluşabileceği ifade edilmiştir. Bkz. ALŞAHİN, s. 239-240. Mülga 765 sayılı TCK m. 229 bakımından, idari işlemler hakkında milletvekillerine bilgi verilmesi halinde suçun oluşup oluşmayacağı tartışılmıştır. Bir görüş, milletvekillerinin genel denetim yetkilerinin, kendilerine açıklamada bulunan memurun filini hukuka uygun kılacağı yönündedir. Buna karşı görüş ise, milletvekillerinin Anayasa'da öngörülen usullere göre yürütme organından açıklama isteyebilecekleri ancak münferiden memura müracaat yetkileri olmadığı, bu durumun kuvvetler ayrılığı prensibinin bir gereği olduğu yönündedir. Bkz. EREM, Özel Hükümler, s. 1355; EREM, “Memuriyet”, s. 143.

<sup>50</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 121.

<sup>51</sup> EREM, Özel Hükümler, s. 1355; EREM, “Memuriyet”, s. 143; BEVILACQUA, s. 1010; DOLCINI – MARINUCCI, s. 2400; ANTOLISEI, Parte Speciale, s. 333; GÖKCAN, s. 642. Buna karşın, gizliliğin bir hukuk kuralına dayanması gerektiği, bir hukuk kuralına dayanmayan ve yalnızca sır olduğu varsayılan ya da iddia edilen bir bilgi, belge, emir, karar veya tebligatın açıklanmasının suç oluşturmadığı da ifade edilmiştir. Örneğin, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu m. 104'te, “*Sanatını icra eden her tabip her ay nihayetinde protokol defterlerindeki kayıtlara nazaran o ay zarfında kendilerine müracaat eden frengili hastaların ismini, yaşını ve hastalığının devrini, evvelce bir tabip tarafından tedavi edilip edilmediğini Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletine bildirmek üzere bulunduğu muntıkanın Sıhhat ve İçtimai Muavenet Müdürlüğüne yazı ile bildirir. Mahrem olarak alınacak bu ihbaratı ifşa eden memurlar hakkında Devletin mahrem kayıtlarını ifşa ve vazifei memuriyetini suiistimal etmenin istilzam ettiği mücazat tayin olunur*” şeklindeki hüküm frengili hastalara ilişkin kayıtların gizliliğini açıkça belirtmektedir. Bkz. MERAN, s. 156-157. Doktrinde hangi bilgi, belge, karar veya tebligatın gizli olması gerektiğinin ve suçun

damgalı bir belgenin bulunmasının, eğer ki hukuka aykırı bir durum mevcutsa, bir sırrın varlığını göstermeye yeterli olamayacağı ifade edilmiş; “gizli” damgasının, bunu gören memura kendisinden aynı bilgiyi edinmek isteyen kimsenin bunu edinmeye yetkili olup olmadığını araştırma ödevi yüklediği belirtilmiştir.<sup>52</sup>

Gizli tutulması gereken belge, karar, emir ve diğer tebligatın, kamu görevlisi tarafından görevi dolayısıyla öğrenilmiş olması şarttır. Kanun, “görevi nedeniyle” ifadesiyle, kamu görevlisinin kanun ve idarenin düzenleyici işlemleriyle belirli olan, yürütülmesine katıldığı kamusal faaliyetin ne olduğuna, kapsamının ve sınırlarının neden ibaret bulunduğuna, yani görevine ve görevdeki yetkisine işaret etmiş olmaktadır. Dolayısıyla, gizli kalması gereken bilgilerin faile verilmesi ya da onlardan bilgi sahibi olması, yapılan görevin bir gereği olmalıdır.<sup>53</sup> Öğretide, memuriyet görevinin kötüye kullanılması veya sair gayrimeşru bir yolla elde edilen veya vazife dışında öğrenilen sırrların ifşası halinde hükmün uygulama alanı bulmayacağı belirtilmiştir.<sup>54</sup> Eğer kamu

---

maddi konusunu oluşturacağının açıkça düzenlenmesi gerektiği, bu sayede ceza hukukunda güvence fonksiyonu ve belirlilik ilkesinin gereğinin yerine getirileceği belirtilmiştir. Bkz. ALŞAHİN, s. 228. Kanaatimizce, gizliliğin mevzuatta yer alan hükümler doğrultusunda saptanabilmesinin mümkün olduğu dikkate alındığında, hangi bilgi, belge, karar veya tebligatın gizli olduğunun TCK’da düzenlenmesine gerek yoktur. Kaldı ki işlemlerin çeşitliliği ve fazlalığı da dikkate alındığında bu türden bir belirlemenin TCK’da yapılması da mümkün görünmemektedir.

<sup>52</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 146, dn. 7.

<sup>53</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 122. İtalyan Temyiz Mahkemesi’nin vermiş olduğu bir kararda, göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu bakımından failin, özel olarak görev alanına girmesi dolayısıyla öğrenmiş olduğu bir sırrın varlığının zorunlu olmadığı, failin objektif olarak kamu görevini yürütmesi ve bu kamu görevinin doğası ve işlevi dolayısıyla öğrenmiş olduğu sırrları açıklamasının yeterli olduğu belirtilmiştir. (Cass. 01.03.1971, n. 1684) Anılan nedenle de kamu görevlisi ile kamu görevi arasındaki basit bir bağın varlığının, göreve ilişkin sırrın varlığı için yeterli olduğu ve bu bağın genel bir bağ olarak anlaşılması gerektiği ileri sürülmüştür. Bkz. BEVILACQUA, s. 1009; ANTOLISEI, Parte Speciale, s. 333; DOLCINI – MARINUCCI, s. 2399.

<sup>54</sup> EREM, Özel Hükümler, s. 1354; EREM, “Memuriyet”, s. 142. Örneğin, gizli bir toplantıda konuşulanları duyan bir çaycının, bunları açıklamasının madde kapsamında olmadığı ifade edilmiştir. Bkz. ALŞAHİN, s. 227-228. Farklı görüşte bulunan yazarlar, sırrın kamu görevlisi tarafından öğreniliş şeklinin önemli olmadığını, sırrı öğrenmek için memurun görevini kötüye kullanması veya başka bir memurun muhafazası altında bulunan belgeleri ele geçirmesinin aranmadığını, yaptığı bir hareket neticesinde failin sırra temasa geçmesi mümkün olduğu gibi kendisinden gelen hiçbir faaliyet olmaksızın örneğin masasına yanlışlıkla bırakılan bir belgeyi okumak veya iki memur arasında geçen bir konuşmayı dinlemek veya hataen kendisine bağlanan bir telefon görüşmesine muhatap olmak suretiyle de bilgi edinmenin mümkün olduğunu ifade etmişlerdir. Bkz. ERMAN – ÖZEK, s. 147;

görevlisi, görevi dışında bu bilgileri öğrenip açıklamış ise, bu suç oluşmayacaktır. Zira maddede, gizli kalması gereken belge, karar, emir veya tebligatın herhangi bir kamu görevlisi tarafından açıklanması, yayınlanması ya da başkalarının bilgi edinmesinin kolaylaştırılması değil; kamu görevlisinin görevi dolayısıyla öğrenmiş olduğu bilgilerin ifşası cezalandırılmaktadır.<sup>55</sup>

#### IV. FAİL

Suçun faili, görevi icabı öğrendiği sırları açığa vuran kamu görevlisidir. Birçok suç bakımından failin veya mağdurun memur veya kamu görevlisi bulunmasının ağırlatıcı bir neden sayılmasının esasını, memur veya kamu görevlilerinin suiistimallerine, keyfi ve yetki dışı hareketlerine karşı bireyleri korumak ile memurları halkın tecavüzlerine karşı daha hususi bir şekilde koruma amacı oluşturur.<sup>56</sup> TCK m. 6/1-c'ye<sup>57</sup> göre kamu görevlisi, “*kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici olarak katılan kişi*” olarak tanımlanmıştır. Öğretide, Devletin kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetinin

---

BEVILACQUA, s. 1009. İtalyan Temyiz Mahkemesi'ndeki yargılamaya konu olan bir olayda, yetkili adli mercilerce yapılan bir telefon dinlemesini tesadüfen öğrenen güvenlik görevlisinin, dinlenen kimselere dinlendiklerine dair haber vermesinin, İCK m. 326'daki suça vücut verdiği karar verilmiştir. (Cass. 19.02.1999, n. 2183) Karar için bkz. Bkz. BEVILACQUA, s. 1009.

<sup>55</sup> ALŞAHİN, s. 235.

<sup>56</sup> Sahir **ERMAN**, “*Ceza Tatbikat ve Takibatında Memur*”, in. SBOD, C. 2, S. 1-2, Y. 1947, s. 236.

<sup>57</sup> TCK m. 6/1'de yer alan, “*Ceza kanunlarının uygulanmasında*” ifadesi ile biri ceza hukukunda diğeri idare hukukunda geçerli olmak üzere birbirinden farklı iki kamu görevlisi anlayışının bulunduğu, tüm ceza hukuku bakımından geçerli olan bir kamu görevlisi anlayışının bulunabileceğinin ifade edildiği, kamu görevlisinin tanımına, mülga 765 sayılı TCK'nın aksine, genel kısımda yer verilmiş olmasının bu görüşü desteklediği belirtilmiştir. Bununla birlikte, idare hukuku ile ceza hukuku bakımından ortak bir kamu görevlisi anlayışının geliştirilmesinin mümkün olmadığı, her şeyden önce bu iki hukuk dalının amaçlarının farklı olduğu, idare hukukunda kamu görevlisinin belirlenmesinde istihdamın belirleyici unsur olduğu; buna karşın ceza hukukunda kamu görevlisi kategorisinin belirlenmesindeki amacın bir yandan etkin bir cezai korumanın sağlanması, diğer yandan daha ağır bir cezai sorumluluk yüklenen bu kategoriye kimlerinin dahil olduğunun belirlenmesi olduğu belirtilmiştir. Bkz. Güneş **OKUYUCU ERGÜN**, *Türk Ceza Hukukunda Zimmet Suçu*, B. 1, Ankara 2008, s. 10-11; Güneş **OKUYUCU ERGÜN**, “*Türk Ceza Hukukunda Kamusal Faaliyet ve Kamu Görevlisi*”, in. Alman-Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, C. 3, B. 1, İstanbul 2010, s. 534.



gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yürüten memurlar ile AY m. 128’de yer alan “*diğer kamu görevlilerinin*”, örneğin avukatlar, noterler, bilirkişiler, kamusal bir faaliyeti yürütmekle arızı ve geçici olarak görevlendirilen kimselerin suçun faili olabileceği ifade edilmiştir.<sup>58</sup> TCK m. 258’in gerekçesi, suçun failinin bir kamu görevlisi olacağı belirtilmesinden ibarettir. Kanaatimizce, TCK m. 6/1-c’de yer alan “*kamusal faaliyet*” kavramı, kişilerin daha ağır biçimde cezalandırılmalarına yol açabilecek sonuçlar yaratmaması açısından ve istisnai ve kısıtlayıcı hükümlerin dar yorumlanması ilkesinden yola çıkılarak,<sup>59</sup> mülga 765 sayılı TCK döneminde uygulama ve öğreti tarafından geliştirilen “*kamu görevi*”<sup>60</sup> şeklinde anlaşılacak dar yorumlanmalı ve kamu görevi niteliğinde olmayan kamu hizmeti kavramı içine dahil edilmemelidir.<sup>61</sup> Öğreti ve yargı kararlarında

<sup>58</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 120. Mülga 765 sayılı TCK m. 229 bakımından da, suçun failinin memur veya memur sayılanlar olabileceği ifade edilmiştir. EREM, *Özel Hükümler*, s. 1353. Karşı görüş için bkz. DONAY, s. 86. Bununla birlikte, kamusal bir faaliyetin yürütülmesini ihaleye dayalı olarak üstlenen özel hukuk kişilerinin kamu görevlisi sayılmayacağı ifade edilmiştir. Bkz. PARLAR – HATİPOĞLU, s. 4146.

<sup>59</sup> OKUYUCU ERGÜN, *Zimmet*, s. 38; OKUYUCU ERGÜN, “*Kamu Görevlisi*”, s. 539-540.

<sup>60</sup> Mülga 765 sayılı TCK m. 279’da, “*memur*” ile “*kamu hizmeti ile görevli kişiler*” olmak üzere ikili bir ayrımın öngörüldüğü, 5237 sayılı TCK ile birlikte bu ikili ayrımın terkedilerek “*kamu görevlisi*” şeklinde bir kamu ajanı kategorisinin getirildiği, 765 sayılı TCK’da memurun esas itibarıyla kamu görevlisi gören kimse olduğu; buna karşın 5237 sayılı TCK’da kamu görevlisinin kamusal faaliyetin yürütülmesine herhangi bir şekilde katılan kişi olduğu ifade edilmiştir. Bkz. OKUYUCU ERGÜN, *Zimmet*, s. 12. “*Netice itibarıyla diyebiliriz ki, ceza kanunumuzun 279 uncu maddesine göre bir kimsenin memur sayılabilmesi için, müstahdem olup olmaması, lazım gelmez: ancak müstahdemse bir amme vazifesi görmesi, yani hukuki bir tasarruf veya fiili ifa etmesi veya bu hususa amme hukuku usulüne uygun bir surette iştirak etmesi, müstahdem değilse, hukuki tasarruf veya fiili, kanunun sarıh bir izin veya emrine müsteniden ve kendisiyle Devlet beyninde teessüs eden hususi bir amme hukuku rabatası mucibince ifa veya bu hususa iştirak etmesi lazım gelir.*” Bkz. ERMAN, s. 270. Kamu görevini belirlemeye yönelik teoriler için bkz. OKUYUCU ERGÜN, *Zimmet*, s. 17-26; ERMAN, s. 243 vd.

<sup>61</sup> OKUYUCU ERGÜN, *Zimmet*, s. 40; OKUYUCU ERGÜN, “*Kamu Görevlisi*”, s. 538. Öğretide TCK m. 6/1-c’nin “*memur kavramını da kapsayan kamu görevlisi tanımına yer verildiği*” şeklindeki gerekçesiyle birlikte, “*Anayasa ve kanunlarda belirlenmiş olan usullere göre verilmiş olan siyasal bir kararlar, bir hizmetin kamu adına yürütülmesi*” şeklinde tanımlandığı ifade edilen “*kamusal faaliyet*” kavramından yola çıkan bazı yazarlar, kamu görevlisi kavramının memur kavramına göre daha geniş olduğunu ifade etmişlerdir. Bkz. Durmuş **TEZCAN** – Mustafa Ruhan **ERDEM** – Murat **ÖNOK**, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, B. 10, Ankara 2013, s. 851; Mehmet Emin **ARTUK** – Ahmet **GÖKCEN** – Ahmet Caner **YENİDÜNYA**, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, B. 11, Ankara 2011, s. 731. Kamusal faaliyet

görüldüğü üzere kamu görevi, daha çok kamu gücü ya da başka bir deyişle devlete ait iktidar ve yetkinin kullanılması suretiyle gerçekleştirilen faaliyet şeklinde anlaşılmaktadır.<sup>62</sup> Anılan nedenle suçun failinin, kanunda aksi hüküm bulunmadığı sürece, yalnızca kamu görevi gören kişiler olarak adlandırılan memurlar olabileceği sonucuna ulaşılmalıdır. Suç, bu niteliği itibarıyla bir özgü suçtur.

TCK m. 258/2’de, “*Kamu görevlisi sıfatı sona erdikten sonra, birinci fıkrada yazılı fiilleri işleyen kimseye de aynı ceza verilir*” denilerek, kamu görevlisi sıfatının sona ermesinden sonra suçun işlenmiş olması halî aynı şekilde cezalandırılmıştır. Maddenin gerekçesinde de, “*Kamu görevlisinin, ifa ettiği göreve ilişkin sırları bu görevi sona erdikten sonra da açıklamaması gerekir. Maddenin ikinci fıkrasında, söz konusu yükümlülüğe aykırı davranışlar ceza yaptırımına altına almıştır*” denilerek bu husus vurgulanmıştır.<sup>63</sup> Söz konusu hüküm, görevi sona ermiş bulunan bir kamu görevlisinin yürütmekte olduğu kamusal

---

kavramının, ceza hukuku bakımından yerleşik bir kavram olmadığı, bu sebeple de söz konusu kavramın anlamını belirlemenin özel bir güçlük arz edeceği eleştirisi için bkz. OKUYUCU ERGÜN, *Zimmet*, s. 13; OKUYUCU ERGÜN, “*Kamu Görevlisi*”, s. 535.

<sup>62</sup> OKUYUCU ERGÜN, “*Kamu Görevlisi*”, s. 535-536.

<sup>63</sup> Mülga 765 sayılı TCK m. 280’de düzenlenen, “*Memuriyet sıfatı kanuna göre cürmü teşkil eden anasırdan veya cürmün esbabı müşeddidesinden addolunduğu yerlerde memurdan bu sıfatın zail olmuş bulunması veya cürmün vukuu esnasında vazifesini ifa halinde bulunmaması bu kaidenin tatbikine mani değildir*” hükmüyle memurluk sıfatının kaybı veya suçun işlendiği esnada kişinin görevde bulunmaması halleri, suçun oluşması bakımından önemli sayılmamıştır. Bkz. EREM, *Özel Hükümler*, s. 1354. İCK m. 360’ta da, “*Kanun kamu görevlisi veya kamu hizmeti ile görevli kimse ya da kamu gereklerine ilişkin hizmet yürüten kişi niteliğini bir suçun kurucu unsuru veya ağırlaştırıcı nedeni olarak öngördüğü hallerde, suçun işlendiği sırada söz konusu niteliğin sona ermiş bulunması, fiil göreve ya da hizmete ilişkin ise, bu suçun veya ağırlaştırıcı nedenin varlığını ortadan kaldırmaz*” hükmü düzenlenmiştir. Bkz. OKUYUCU ERGÜN, *Zimmet*, s. 40. Kamu görevlisinin görevi gereğince ifa etmiş olduğu bütün faaliyetler dolayısıyla bu sıfatını muhafaza edeceğinden ayrıca bu hükme yer verilmemesinin bir sakınca doğurmadığı yönündeki görüş için bkz. ARTUK – GÖKCEN – YENİDÜNYA, *Özel Hükümler*, s. 737. 5237 sayılı TCK’da kişinin kamusal faaliyet yürütmediği bir sırada, kamu görevlisi olmanın kurucu unsur ya da ağırlaştırıcı neden teşkil ettiği bir suçun işlenmesi halinde, o suç bakımından kamu görevlisi sayılabilmek için Kanunda açık hükme ihtiyaç bulunduğu ve boşluğun doldurulması gerektiği de ifade edilmiştir. Bkz. OKUYUCU ERGÜN, *Zimmet*, s. 40. Kanaatimizce de, TCK m. 258/2’de olduğu gibi kişinin kamusal faaliyete ilişkin olduğu sürece, kamu görevlisi sıfatının ortadan kalkmasının suçun oluşumuna veya ağırlatıcı nedenin uygulanmasına engel teşkil etmeyeceğine yönelik açık hükme ihtiyaç vardır.

faaliyete ilişkin bir sırrı açıklaması haliyle sınırlı olarak bu suçun işlenebileceğini düzenlemiştir.<sup>64</sup> Öğretide, failin sırrı açıkladığı esnada kamu görevlisi olmasının aranmadığı ancak sırrı öğrendiği sırada kamu görevlisi olması gerektiği ifade edilmiştir.<sup>65</sup> Suça vücut veren hareketlerin, görevin yapılmadığı bir anda işlenmiş olması suçun oluşumu bakımından önemli değildir.<sup>66</sup>

Öğretide bir görüş, özel kanunlarda kamu görevlisi gibi cezalandırılacakları belirtilen kişilerin görevleri dolayısıyla öğrendikleri sırları açıklamaları, yayınlamaları ya da başkalarının bilgi edinmelerini kolaylaştırmaları durumunda, aksi belirtilmedikçe, TCK m. 258 hükmünün uygulanmasının mümkün olduğu yönündedir.<sup>67</sup> Yargıtay'ın

<sup>64</sup> OKUYUCU ERGÜN, Zimmet, s. 40, dn. 113. Mevzuatta, bazı gizli işlemler bakımından kamu görevlisinin görevi gereği öğrenmiş olduğu gizli bir bilgiyi, görevinin sona ermesinden sonra da açıklayamayacağına dair özel hükümler mevcuttur. Örnek olarak, 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu m. 18/3'te, "*Koruma kararlarının alınmasında ve uygulanmasında yer alan kamu görevlileri ile bu işlemlerde her ne şekilde olursa olsun görev alan diğer kişiler, bu görevleri nedeniyle öğrendikleri bilgileri görev sona erdikten sonra da açıklayamazlar*" şeklinde düzenlenen hüküm gösterilebilir. 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu'ndaki tanık koruma tedbirinin gizliliğine ilişkin olarak bkz. Nur **CENTEL** – Hamide **ZAFER**, Ceza Muhakemesi Hukuku, B. 14, İstanbul 2017, s. 495.

<sup>65</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 144. İCK m. 360 hükmünün düzenlemesi karşısında İtalya'da, görev sırrının açıklanması suçuna vücut verecek sırrın, kamu göreviyle bağlantılı olarak öğrenilmesi ancak kamu görevinin sona ermesinden sonra açıklanması halinde de suçun oluşacağı ifade edilmiştir. Bkz. BEVILACQUA, s. 1007. TCK m. 258/2 hükmünün, kamu görevlisinin, bu sıfatı ortadan kalktıktan sonra da göreviyle ilgili suç işleyebileceği anlamına geldiği yönündeki görüş için bkz. ARTUK – GÖKCEN – YENİDÜNYA, Özel Hükümler, s. 737.

<sup>66</sup> MERAN, s. 158.

<sup>67</sup> ALŞAHİN, s. 235. Bununla birlikte yazar, özel kanunlarda kamu görevlisi olmayanların görevleri dolayısıyla öğrendikleri bilgileri ifşa etmelerinin ayrıca yaptırım altına alınmış olması durumunda, söz konusu özel hükmün uygulama alanı bulması gerektiğini ifade etmiş ve buna örnek olarak 5411 sayılı Bankacılık Kanunu m. 159'da, "*Bu Kanunun 73 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında belirtilen yükümlülüğe uymayanlar için bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin günden ikibin güne kadar adli para cezası hükmolünür. Banka ve müşterilere ait sırları açıklayan üçüncü kişiler hakkında da aynı cezalar uygulanır. Yukarıdaki fıkroda belirtilen kimseler sırları kendileri ya da başkaları için yarar sağlamak amacıyla açıklamış olursa verilecek cezalar altında bir oranında artırılır. Ayrıca, failin önemine göre sorumluların bu Kanun kapsamına giren kuruluşlarda görev yapmaları, iki yıldan aşağı olmamak üzere geçici veya sürekli olarak yasaklanır*" şeklinde düzenlenen hükmü göstermiştir. Buna göre, bir bankada gişe görevlisi olarak çalışan failin görevi dolayısıyla öğrendiği müşteri bilgilerini (müşterinin hesabında bulunan para, kredi kartı borcu, hakkında başlatılan icra takibi vs.) başkasıyla paylaşması, Bankacılık Kanunu m. 159'a göre cezalandırılacaktır. Bkz. ALŞAHİN, s. 235. Kanaatimizce,

da bu yönde verdiği kararları mevcuttur.<sup>68</sup> Bunun karşısında olan ve katıldığımız görüş ise TCK m. 6/1-c maddesindeki hükmün bir genel hüküm olduğu ve TCK m. 5 hükmü dolayısıyla 31.12.2008 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu nedenle özel ceza kanunlarında bu tarihe kadar gerekli değişikliklerin yapılmaması halinde, bu kimselerin gerçekleştirdikleri faaliyetin kamu görevi kapsamında olması durumunda kamu görevlisi gibi cezalandırılacakları yönündedir.<sup>69</sup>

---

5411 sayılı Bankacılık Kanunu m. 159'un öncelikli olarak uygulanması gerekmektedir birlikte, söz konusu özel hüküm düzenlenmemiş olsaydı, açıklanan bilginin niteliği dikkate alınarak, TCK m. 258'deki suçun değil; TCK m. 239'daki "Ticarî sır, bankacılık sırrı veya müşteri sırrı niteliğindeki bilgi veya belgelerin açıklanması" suçunun şartları değerlendirilebilirdi.

<sup>68</sup> "6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 25/2. maddesinde yer alan '...Ticaret sicili müdürü ve yardımcıları ile diğer personeli, görevleriyle ilgili suçlardan dolayı kamu görevlisi olarak cezalandırılır ve bunlara karşı işlenmiş suçlar kamu görevlisine karşı işlenmiş sayılır' şeklindeki hüküm gereğince gerek şüpheliye atılı 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 257/1.maddesinde tanımlanan görevi kötüye kullanma suçu gerekse iddialar kapsamında aynı Kanun'un 258/1. maddesinde tanımlanan göreve dair sırrın açıklanması suçunun göreve dair suç olmalarından dolayı şüpheli hakkındaki soruşturmanın 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkındaki Kanun hükümlerine göre merciinden izin alınmak suretiyle yapılması gerektiği, ancak soruşturma izni alınmadığı anlaşıldığından, soruşturma izni alınmadan verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar karşı yapılan itirazın kabulü yerine reddine karar verilmesinde isabet görülmediğinden" (Yargıtay 5. CD., E. 2016/1899, K. 2016/5004, 12.05.2016) Karar için bkz. <http://www.kazanci.com/> (11.12.2016)

<sup>69</sup> TCK'nın 5. maddesinde yer alan, "Bu Kanunun genel hükümleri, özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanır" hükmü, 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un geçici 1. maddesine göre, 01.01.2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir. TCK'nın 6/1-c hükmü de, genel hükümlerde düzenlenmiş olması dolayısıyla bu tarihten itibaren uygulama alanı bulmuştur. Bazı özel ceza kanunlarında, kişilerin kamu görevlisi gibi cezalandırılacaklarına ilişkin hükümlerin varlığı karşısında, 31.12.2008 tarihine kadar gerekli değişikliklerin yapılmaması halinde, kamu görevlisi sayılan veya kamu görevlisi gibi cezalandırılacağı öngörülen kişiler ancak gerçekleştirdiklerin faaliyetin kamu görevi olması durumunda ceza hukuku bakımından kamu görevlisi sayılacak ve kamu görevlisi sıfatına bağlanan sonuçlar uygulanabilecektir. Bu kimselerin faaliyetlerinin kamu görevi şeklinde anlaşılması gereken kamusal faaliyet kapsamında olmaması durumunda ise, kamu görevlileri tarafından işlenebilecek özgü suçun faili olamayacakları kabul edilmelidir. Bkz. OKUYUCU ERGÜN, Zimmet, s. 43; TEZCAN – ERDEM – ÖNOK, s. 855-856. Karşı görüş için bkz. ARTUK – GÖKCEN – YENİDÜNYA, Özel Hükümler, s. 735. Buna karşılık, TCK m. 6/1-c anlamında kişinin kamu görevlisi sayılmadığı ancak ilgili kanunda açıkça kişinin kamu görevlisi gibi cezalandırılacağı yönünde hüküm mevcutsa, kişinin bu halde cezalandırma açısından TCK m. 247 ve devamında düzenlenen suç tiplerinden sorumlu olacağı belirtilmiştir. Bkz. TEZCAN – ERDEM – ÖNOK, s. 856.

## V. SUÇUN UNSURLARI

### A. MADDİ UNSUR

Kanun fiili, failin “görevi nedeniyle kendisine verilen veya aynı nedenle bilgi edindiği ve gizli kalması gereken belgeleri, kararları ve emirleri veya diğer tebligatı açıklaması veya yayınlaması veya ne suretle olursa olsun başkalarının bilgi edinmesini kolaylaştırması” olarak tanımlamıştır.

Maddede yer alan “başkalarının” ifadesi, bu sırrı öğrenmeye hakkı olmayan kimseleri ifade eder. Başka bir ifadeyle, göreve ilişkin sırrın, bu sırrı öğrenmeye yetkili olmayan bir kimseye aktarılması gereklidir.<sup>70</sup> Bu itibarla, bilgi edinmeye yetkili bir kimseye, örneğin amire veya müfettişe sırra ilişkin bilgi verilmesi durumunda suç oluşmayacaktır.<sup>71</sup>

Öğretide bazı yazarlar, görev nedeniyle kendisine verilen veya aynı nedenle bilgi edinilen ve gizli kalması gereken sırrı, davranışın ön şartı olarak değerlendirmiştir.<sup>72</sup> Kanaatimizce, suçun maddi konusu kapsamında özellikleri yukarıda açıklanan göreve ilişkin sırrın varlığı, suçun fiil unsurundan bağımsız bir şekilde düşünülemez olan bir unsurdur.

Açıklama, suçun maddi konusu olarak yukarıda açıklanan ve gizli kalması gereken bilgilerin içeriklerini açığa vurmak ve yaymaktır. İçeriği gizli kalması gereken belgenin içeriği hakkında, tebliğden ve bilgisine ulaşılmamasından önce, muhatabına bilgi verilmesi de açıklama hareketi kapsamındadır. Ayrıca, maddi konunun yayınlanmak üzere bir başkasına verilmesi yayınlama değil, açıklamadır.<sup>73</sup> Açıklamanın, üçüncü kişilerin belli bir olay üzerinde bilgi sahibi olacak şekilde belirgin olması gerekli

<sup>70</sup> ANTOLISEI, Parte Speciale, s. 333.

<sup>71</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 147; GÖKCAN, s. 641; YAŞAR – GÖKCAN – ARTUÇ, s. 7914; ALŞAHİN, s. 231.

<sup>72</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 144-146; BEVILACQUA, s. 1008-1009. Bazı suçların varlığı yönünden gerekli olan ve suç fiilinden önce gelen, hatta ondan bağımsız olan fiili veya hukuki unsurlar fiilin ön şartı olarak nitelendirilmiştir. Örneğin, hırsızlık suçu yönünden şeyin başkasına ait olması, çocuk düşürtme suçu yönünden gebeliğin varlığı, birden çok evlilik suçu yönünden önceki evliliğin bulunması veya güveni kötüye kullanma suçu yönünden failin şeye zilyet olması gibi. Failin davranışından önce var olan unsurların kabulü özellikle kastın varlığı açısından pratik bir öneme sahiptir. Bunlar da kusurluluğun konusunu oluşturmakla birlikte failin davranışından tamamen bağımsız olduklarından fail tarafından sadece bilinebilirler ancak asla istenemezler. Bkz. TOROSLU – TOROSLU, s. 122-123.

<sup>73</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 122.

olup, açıklanan hususların yeterli olacak bir bilgi almayı sağlamaması durumunda açıklamadan söz edilemeyeceği belirtilmiştir.<sup>74</sup> Açıklamanın söz, yazı veya gizli belgeyi gösterme şeklinde gerçekleştirilebilmesi mümkündür.<sup>75</sup> Bununla birlikte açıklamanın ihmali hareketle gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir.<sup>76</sup> Öğretide, göreve ilişkin sır kapsamındaki bilginin tamamı veya bir kısmının açıklanması<sup>77</sup> veya bir soruya bunu doğrulayan veya yalanlayan bir işaretle cevap veren memurun, açıklama hareketini gerçekleştireceği ifade edilmiştir.<sup>78</sup> Açıklama yapılan kişi sayısı bakımından bir sınırlama getirilmediğinden, bir kişiye de açıklama yapılması halinde suç oluşacaktır.<sup>79</sup> Bu anlamda, açıklama hareketi neticesinde sırrın alenileşmesi de aranmamaktadır.<sup>80</sup>

Yayınlama, failin görevinin gereği olarak gizli kalması gereken söz konusu bilgileri, basın, radyo-televizyon, internet gibi kitle iletişim araçlarıyla kamuya duyurmasıdır. Gizli kalması gereken bilginin mutlaka haber konusu yapılmış olmasına gerek bulunmayıp; makale, fıkra veya diğer türlü ifade aracının konusu yapılmış olması da yayınlamadır.<sup>81</sup> Birçok kimsenin bilgi edinmesini sağlayacak tarzda ve yazılı biçimde veya bu biçime sokulmasına yol açacak tarzda açıklamalarda bulunan failin, yayınlama hareketini gerçekleştirdiği kabul edilmelidir. Örneğin, bir gazetecinin sorusuna yanıt veren veya onunla röportaj yapan failin, yayını bizzat gerçekleştirmemiş olmasına rağmen, sırrı yayınlaması söz konusudur.<sup>82</sup> Yayınlamada, açıklamadan farklı olarak, gizli kalması

<sup>74</sup> DONAY, s. 107. Fransız Temyiz Mahkemesi'nin, hekimin, bir ailenin çocuklarından birini uzun süre önce menenjit tedavisine tabi tuttuğunu söylemesinin suç teşkil etmeyeceği yönünde karar verdiği belirtilmiştir. Bkz. DONAY, s. 107, dn. 11.

<sup>75</sup> EREM, Özel Hükümler, s. 1355. İtalyan Temyiz Mahkemesi'nce verilen bir kararda, ilkokul öğretmenleri için açılan sınavda adaylara sorulacak olan sınav komisyonunca belirlenen soruları bazı adaylara bildiren ilkokul öğretmenin sırrı açıklama suçunu işlediği kabul edilmiştir. Bkz. ERMAN – ÖZEK, s. 149, dn. 8.

<sup>76</sup> DOLCINI – MARINUCCI, s. 2397.

<sup>77</sup> DONAY, s. 107.

<sup>78</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 147-148. “Dışarı çıkması sakıncalı olan tapu kütüğünü daire dışına çıkaran sanığın eylemi, TCY'nin 229. maddesindeki suçun yasal öğelerini taşımamaktadır. Bu eylem ancak disiplin cezasını gerektirir.” (Yargıtay 4. CD., 363-1215, 27.02.1991) Karar için bkz. ALŞAHİN, s. 229, dn. 48.

<sup>79</sup> YAŞAR – GÖKCAN – ARTUÇ, s. 7914.

<sup>80</sup> DONAY, s. 106.

<sup>81</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 123. Esas itibarıyla, yayınlamanın, açıklamanın bir şekli olduğu belirtilmiş ve İCK m. 326'da, “yayınlamak” ifadesine yer verilmeyerek “açıklamak” ifadesiyle yetinildiği belirtilmiş; açıklama ifadesinin varlığı karşısında ayrıca yayınlama ifadesine yer verilmesinin ise isabetli olmadığı söylenmiştir. Bkz. ERMAN – ÖZEK, s. 148; DONAY, s. 110-111.

<sup>82</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 148.

gereken belge, karar, emir veya tebligatın birden fazla kişinin bilgisine sunulması gerekir. Ancak, suçun oluşabilmesi için sırrın mutlaka birden fazla kişi tarafından algılanmış olması gerekmez.<sup>83</sup>

Başkalarının bilgi edinmesini kolaylaştırma, failin, içeriği gizli kalması gereken işlemin bilgisine ulaşılmasına imkân sağlamasıdır.<sup>84</sup> Kolaylaştırma şeklinin bir önemi bulunmamakta olup, kasti olmak kaydıyla ihmali hareketle de<sup>85</sup> kolaylaştırmanın gerçekleştirilebilmesi mümkündür. Örneğin, belgenin saklanacağı yeri kilitlememek ya da belgenin bir masanın üstünde açık bir şekilde bırakılması suretiyle başkalarının bilgi edinmesini kolaylaştırmak mümkündür.<sup>86</sup> Söz konusu seçimlik harekette, bir görev sırrını hakkı olmayarak öğrenmek isteyen herhangi bir kişinin, buna ulaşmasını zorlaştıracak veya imkansız hale getirecek engelleri kaldırması ya da bu gibi engellerin getirilmesini sağlayacak tedbirleri almaması söz konusudur. Kaldırılmaması gereken engel ya da alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu önceden tespit etmek zordur. Bu konuda gözetilecek kriter, kaldırılan engelin veya alınmayan tedbirin, yetkili olmayan kişilerin sırda ulaşmalarında kolaylık sağlamaya uygun ve elverişli olup olmadığıdır.<sup>87</sup> Kanun, kolaylaştırılmış olmaktan yararlanarak gizli kalması gereken bilgiye ulaşılmış olmasını aramamıştır. Bu hareket bakımından, gizli kalması gereken bilginin, yalnızca başkalarınca öğrenilmesinin kolaylaştırılmış olması yeterlidir.<sup>88</sup>

Suç, görevin gereği olarak gizli kalması gereken belgeleri, kararlar ve emirleri veya diğer tebligatı açıklamak, yayınlamak veya başkalarının bilgi edinmelerini kolaylaştırmakla birlikte işlenmiş olur.<sup>89</sup> Bu anlamda suçun tamamlanması için herhangi bir zararın oluşması<sup>90</sup> veya failin

<sup>83</sup> ALŞAHİN, s. 231. İCK m. 326 bakımından, sırrın muhatabı tarafından algılanmasının gerekli olduğu belirtilmiştir. Bkz. BEVILACQUA, s. 1024.

<sup>84</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 123.

<sup>85</sup> BEVILACQUA, s. 1020; DOLCINI – MARINUCCI, s. 2398. Bir görüş, Kanundaki bu seçimlik hareketin yalnızca ihmali hareketle gerçekleştirilebileceği yönündedir. Bkz. ERMAN – ÖZEK, s. 148.

<sup>86</sup> EREM, Özel Hükümler, s. 1355; EREM, “Memuriyet”, s. 144; ALŞAHİN, s. 233.

<sup>87</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 148.

<sup>88</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 123. Bununla birlikte, bu durumda suçun kapsamının belirsiz hale geleceği, cezai sorumluluğun sınırlarının tehlikeli biçimde genişleyeceği düşünülmektedir. Anılan nedenle, söz konusu seçimlik hareket bakımından gizli kalması gereken bilgiye ulaşılması veya ulaşılmasına teşebbüs edilmesinin aranması gerektiğine ilişkin koşulun TCK’ya eklenmesi isabetli olacaktır.

<sup>89</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 123.

<sup>90</sup> EREM, Özel Hükümler, s. 1355; EREM, “Memuriyet”, s. 144; MERAN, s. 158; PARLAR - HATİPOĞLU, s. 4147.

kendisine veya başkalarına bir menfaat sağlaması<sup>91</sup> aranmamıştır. Dolayısıyla suç, neticesiz bir suçtur.<sup>92</sup>

Ayrıca suça vücut veren hareketlerin niteliği dikkate alındığında, icrai ya da ihmali hareketle işlenebilen, seçimlik hareketli ve ani bir suç söz konusudur. Failin seçimlik hareketlerden birden fazlasını gerçekleştirmesi durumunda suçun tekliği değişmeyecek olup, bu durum yalnızca temel cezanın belirlenmesi bakımından önem arz edecektir.<sup>93</sup>

Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun somut tehlike suçu mu yoksa soyut tehlike suçu mu<sup>94</sup> olduğu konusu öğretide tartışmalıdır. Doktrinde bir görüş, gizli kalması gereken bilgilerin açıklanması, yayınlanması veya başkalarının öğrenmelerinin kolaylaştırılması halinde, failin mensup olduğu kamu kuruluşunun hukuken korunabilen bir menfaatine zarar verebilecek nitelikte olması arandığından, fiilin kamu idaresinin güvenilirliği ve işleyişine karşı bir zarar tehlikesi yaratması gerektiği yönündedir.<sup>95</sup> Buna karşı olan ve bizim de dahil olduğumuz görüş ise, suçun soyut tehlike suçu olduğu yönündedir. Kanaatimizce göreve ilişkin sırrın açıklanması, yayınlanması veya her ne surette olursa

---

<sup>91</sup> ALŞAHİN, s. 233.

<sup>92</sup> DONAY, s. 111.

<sup>93</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 123; ALŞAHİN, s. 227.

<sup>94</sup> Sonuca göre suçlar ayrımında, suçu oluşturan fiilin korunan varlık veya menfaati sadece tehlikeye mi soktuğu yoksa ona zarar mı verdiği hususu göz önünde bulundurularak, tehlike suçu ve zarar suçu ayrımı ortaya çıkmaktadır. Buna göre tamamlanmış sayılmaları için korunan varlık veya menfaatin sadece tehdit edilmiş olmasının yeterli olduğu suçlar tehlike suçlarıdır. Bkz. TOROSLU – TOROSLU, s. 137. Tehlike suçları içinde yapılan somut tehlike ve soyut tehlike suçları ayrımında ise, tehlikenin suçun açıkça belirtilmiş olan tipik unsurunu oluşturduğu ve her somut olayda bu tehlikenin somut varlığının belirlenmesinin gerektiği suçlar somut tehlike suçu; buna karşın tehlikenin ortak tecrübeye göre tehlikeli kabul edilen davranışta örtülü olarak varsayıldığı ve hakim yalnızca davranışın tipe uygunluğunu tespitle yetindiği suçlar soyut tehlike suçu olarak nitelendirilmektedir. Bkz. TOROSLU – TOROSLU, s. 138.

<sup>95</sup> İtalyan Temyiz Mahkemesi bazı kararlarında (Cass. 28.08.1994, n. 1395) sırrın tek başına açıklanmasının yeterli olmadığına ve cezalandırma için fiilin hukuken korunan menfaati tehlikeye düşürmesi gerektiğine hükmetmiştir. Mahkemenin başka kararlarında ise suçun oluşması için kamu idaresi bakımından somut bir zararın varlığının gerekmediği belirtilmiştir. İCK m. 326 bakımından suçun somut tehlike mi yoksa soyut tehlike suçu mu olduğu tartışmasında, tehlikenin varlığını öngören 10.01.1957 tarihli kanunun yerine 07.08.1990 tarihli kanunun yürürlüğe konmasının önemli olduğu anlaşılmaktadır. Bkz. DOLCINI – MARINUCCI, s. 2395. Kamu görevlisinin gizli kalması gereken bir bilgiyi eşine anlatması durumunda böyle bir tehlikenin gerçekleşmeyeceği bu duruma örnek olarak verilmiştir. Bkz. ALŞAHİN, s. 233.



olsun başkalarının bilgi edinmesinin kolaylaştırılması durumunda, korunan hukuki menfaatin ihlal edildiği ve hakim in bu halde hukuki konunun ihlal edilip edilmediğinin ayrıca araştırmasına gerek olmadığı göz önünde bulundurularak, bu suçun soyut tehlike suçu olduğu kabul edilmelidir.

## B. HUKUKA AYKIRILIK

Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçuyla hukuka uygunluk nedenlerinin bağdaşabilmesi mümkündür. TCK m. 24/1’te, “*Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez*” şeklinde düzenlenen kanunun hükmünün yerine getirilmesi, hukuk normunun belli bir biçimde davranma yükümlülüğünün belli kimseler bakımından öngörülmesi ve bu kimselerin hukuk normunun belirlediği şartlara uygun olarak hareket etmeleri durumunda söz konusu olan bir hukuka uygunluk nedenidir.<sup>96</sup> Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçuyla ilgili olarak TCK m. 279’da düzenlenen kamu görevlisinin görevi dolayısıyla öğrenmiş olduğu bir suçu yetkili makamlara bildirme yükümlülüğü, sırrın suç teşkil etmesi durumunda uygulanacak olan bir hukuka uygunluk nedenidir.<sup>97</sup> Aynı şekilde, CMK m. 43 ve devamında düzenlenen tanıklığa ilişkin hükümler yönünden de kamu görevlisinin görevi dolayısıyla öğrendiği sırları, tanık sıfatıyla tanık dinlemeye yetkili makamlar önünde açıklaması<sup>98</sup> bir hukuka uygunluk nedeni teşkil

<sup>96</sup> TOROSLU – TOROSLU, s. 152.

<sup>97</sup> ALŞAHİN, s. 242. Mülga 765 sayılı TCK m. 235’te de memurun ihbar yükümü öngörülmüştür. Bkz. ERMAN – ÖZEK, s. 149.

<sup>98</sup> Konuyla ilgili olarak verilmiş bir Yargıtay kararında, Devlet Hastanesinde psikiyatrist olarak çalışan şüphelinin, görülen boşanma davasında görevi dolayısıyla öğrendiği sırlarla ilgili tanıklık yapıp yapamayacağı tartışılmış ve CMK m. 46’daki meslek dolayısıyla öğrenilen bilgiler dolayısıyla tanıklığa ilişkin koşulların somut olayda gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması gerektiğine hükmedilmiştir. “*İncelenen dosyada; yakınan Mustafa Mavioğlu’nun, yakınma ve itiraz dilekçelerinde devlet hastanesinde psikiyatrist olan şüphelinin, kendisiyle yaptığı görüşme sırasında söylediği sözleri sır saklama yükümlülüğüne de uymadan eşiyile arasındaki boşanma davasının görüldüğü mahkemede eşinin tanığı olarak anlattığını ve mahkemenin bu anlatıma dayanarak kendisini ağır kusurlu kabul edip aleyhine 15.000 TL maddi tazminata hükmettiğini ileri sürdüğü görülmektedir. Uşak Cumhuriyet Başsavcılığının ise hiçbir soruşturma işlemi yapmadan şüphelinin 5271 sayılı C.Y.Y’nın 46. maddesi uyarınca adli merciler önünde tanıklık yapabileceği ve suçun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle kovuşturmayaya yer olmadığına karar verdiği anlaşılmaktadır. Somut olayda, yakınanın şikayetinün içeriğine uygun olarak tarafların ve varsa tanıkların ifadelerine başvurulması, boşanma davasına ilişkin dosyanın getirtilip incelenmesi gerektiğinde onaylı örneğinin alınması, şüphelinin tanıklığının, C.Y.Y’nın 46. maddesi kapsamında bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi, bu kapsamda ise mesleki*

etmektedir.<sup>99</sup> Yine örneğin, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un 4 ve 6. maddelerinde, ekonomik hayatta faaliyet gösteren çeşitli kurum ve kuruluşlara ve meslek mensuplarına, belirli miktarları aşan işlemlerin ve kara para aklama olduğundan şüphelenilecek işlemlerin Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı'na bildirilmesi yükümlülüğünün yükümlülerce yerine getirilmesi, kanun hükmünü icra kapsamındadır.<sup>100</sup>

Amirin emrinin yerine getirilmesiyle ilgili olarak, doktrinde bir görüşten yana olan yazarlar,<sup>101</sup> amirin emrinin yerine getirilmesi hukuka uygunluk nedeninin şartlarının gerçekleşmesi durumunda, söz konusu

---

*tanıklığın koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin araştırılması ve toplanan kanıtların durumuna göre kovuşturmayaya yer olmadığına veya kamu davasının açılmasına karar verilmesi gerekmektedir. C.Y.Y'nın 160. maddesinin Cumhuriyet savcısına yüklediği sorumluluk ve verdiği yetkinin gereğinin, somut olayda yerine getirilmediği ve dolayısıyla itiraz mercii'nin verdiği ret kararının da hukuka aykırı olduğu açıktır... Yapılan açıklamalara göre itiraz mercii'nin, itirazı kabul edip dosyayı soruşturmayı tamamlaması için Uşak Cumhuriyet Başsavcılığı'na göndermesi hukuka uygun olacaktır." (Yargıtay 4. CD., E. 2009/21, K. 2009/8119, 29.04.2009) Karar için bkz. Mehmet Emin ARTUK – Ahmet GÖKCEN - Ahmet Caner YENİDÜNYA, Türk Ceza Kanunu Şerhi, C. 5, B. 2, Ankara 2014, s. 7606-7607.*

<sup>99</sup> Bu noktada Devlet sırrı niteliğindeki bilgilere ilişkin tanıklıkla ilgili CMK m. 47'deki "Bir suç olgusuna ilişkin bilgiler, Devlet sırrı olarak mahkemeye karşı gizli tutulamaz" hükmü, Devlet sırrı niteliğindeki bilgiler bakımından tanıklığı özel olarak düzenlemiştir. Yine CMK m. 125'teki "Bir suç olgusuna ilişkin bilgileri içeren belgeler, Devlet sırrı olarak mahkemeye karşı gizli tutulamaz" hükmü, içeriği Devlet sırrı niteliğindeki belgelerin mahkemeye incelenmesini özel olarak düzenlemiştir. Bkz. Zeki HAFIZOĞULLARI – Muharrem ÖZEN, "Türk Ceza Hukukunda Devlet Sırrına Genel Bir Bakış", in. ABD., S. 2010/1, Y. 68, s. 27 vd. Söz konusu CMK hükümlerinin, Devlet sırrının açıklanmasına ilişkin olarak, kanun hükmünü yerine getirme çerçevesinde bir hukuka uygunluk nedeni olduğu ifade edilmelidir. Aynı yönde görüş için bkz. HAFIZOĞULLARI – ÖZEN, Millete ve Devlete Karşı, s. 90.

<sup>100</sup> YAŞAR – GÖKCAN – ARTUÇ, s. 7915.

<sup>101</sup> İsviçre Ceza Kanunu'nun 321/2. maddesinde, "açıklama, üst makamın veya gözetim makamının yazılı izni ile yapılmışsa, cezayı gerektirmez" şeklinde özel bir hükmün düzenlendiği, hukukumuzda ise bunun gibi bir hükmün bulunmadığı, İsviçre Ceza Kanunu'nun söz konusu hükmünün meşru savunma veya zaruret halinin bulunmadığı haller bakımından da uygulama alanı bulabileceği, örneğin bir hastanın normal bir ölümle ölmesine rağmen zehirlendiği gerekçesiyle suçsuz bir kişinin yakalanması durumunda hekimin ölüm nedenini açıklamasının zaruret hali olduğu, bununla birlikte meslek sırrının açıklanmasının suç teşkil etmesi ve konusu suç teşkil eden emrin yerine getirilmesi halinde hem emri verenin hem de emri yerine getirenin sorumlu olduğu, dolayısıyla da İsviçre Ceza Kanunu'nda olduğu gibi bir hüküm düzenlenmedikçe, yetkili bir makamın sırrın açıklanması hususunda verdiği emir veya iznin dinlenemeyeceği belirtilmiştir. Bkz. DONAY, s. 129-130.

hukuka uygunluk nedeninin bu suçla bağdaşabileceğini belirtmişlerdir.<sup>102</sup> Kanaatimizce AY m. 137/2'deki, "*Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz*" hükmü ile TCK m. 24/3'teki, "*Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur*" hükmü birlikte değerlendirildiğinde, amirin emrinin konusunun, göreve ilişkin sırrın açıklanması, yayınlanması veya her ne suretle olursa olsun başkalarına öğrenilmesinin kolaylaştırılması olması halinde, bu emri yerine getiren memurun sorumluluktan kurtulabilmesi mümkün görünmemektedir.

Sırrın sahibi olan merciin bunun açıklanmasına rıza göstermesinin, ilgilinin rızası hukuka uygunluk nedeni kapsamında değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.<sup>103</sup> Zira bu gibi hallerde yetkili merciin emri veya muvafakati bilginin "sır" olma niteliğini kaldıracağından, fiil suç olmaktan çıkar. Örneğin, Devlet arşivinin bazı bölümlerinin açılması, bu bölümlerde bulunan bilgilerin açıklanması da mümkün kılabilir.<sup>104</sup> Bununla birlikte kamu idaresinin rızası, sırrın açıklanmasını da zorunlu hale getirmez. Bu halde sırrı açıklayabilecek olan kişi, meslek kurallarını ve kendisine sır tevdi edenin yararlarını göz önünde tutacaktır.<sup>105</sup> Kanaatimizce ilgilinin rızası hukuka uygunluk nedeninin, göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu bakımından uygulanabilmesi mümkün değildir. Zira, ilgili kamu idaresinin, sır niteliğini haiz olan belge, karar, emir veya tebligatları açıklaması durumunda; yukarıda açıklandığı üzere sırrın, objektif niteliği ortadan kalkacağı için fiil suç teşkil etmeyecektir. Ayrıca, kamu idaresinin göreve ilişkin sır kapsamındaki açıklamalarının, kamu görevlisinin fiiline yönelik olarak örtülü veya açık bir rıza beyanı olarak değerlendirilmesi de isabetli görünmemektedir.

TCK m. 28'de düzenlenen cebir, şiddet, korkutma ve tehdit halinde, gizli kalması gereken belge, karar, emir ve diğer tebligatın açıklanması, yayınlanması veya başkalarının bilgi edinmesinin kolaylaştırılması halinde, kamu görevlisi faile ceza verilemeyeceği; cebir, şiddet, korkutma ve tehdit kullanan kişilerin suçun faili sayılacağı ifade edilmiştir.<sup>106</sup>

<sup>102</sup> EREM, *Özel Hükümler*, s. 1357; HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 124.

<sup>103</sup> DOLCINI – MARINUCCI, s. 2403.

<sup>104</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 150. Meslek sırrı bakımından da kişinin rızasının bir hukuka uygunluk nedeni teşkil edebileceği ifade edilmiştir. Bkz. DONAY, s. 139.

<sup>105</sup> DONAY, s. 140.

<sup>106</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 124; HAFIZOĞULLARI – ÖZEN, *Millete ve Devlete Karşı*, s. 90.

Bu suç ile meşru savunmanın bağdaşabilmesinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Zira adli makamlar dışında savunma hallerinde, memurun idareye zarar verme hakkının bulunmadığı kabul edilmektedir.<sup>107</sup> Bununla birlikte sırrın açıklanması halinde, saldırıda bulunan kimseye karşı bir suç işlenmediğinden meşru savunma hali bulunmazsa da, saldırının devamına engel olmak maksadıyla sırrın açıklanmasından başka çarenin kalmadığı hallerde, zaruret halinin bulunabileceği savunulmuştur. Zira hiçbir memurdan kendi şeref ve haysiyetini geçici dahi olabilen bir kamu yararına feda etmesi istenemez.<sup>108</sup> Örneğin, sır tutmakla yükümlü olan kişinin, faili olmadığı bir suç nedeniyle yargılanması halinde zaruret halinin varlığı dolayısıyla bu sırba bağlı olmadığı ifade edilmiştir.<sup>109</sup>

---

<sup>107</sup> EREM, Özel Hükümler, s. 1357. Meslek sırrını açıklama suçu bakımından meşru savunmanın mümkün olabileceğine ilişkin görüş için bkz. DONAY, s. 130. Mehz kanunun hazırlık çalışmaları sırasında maddeye, memurun adli makamlar huzurunda kendini savunma zarureti halinde bulunmasının hükmün uygulanmasına istisna sayılacağına dair bir kaydın eklenmek istendiği ancak daha sonra bu kaydın kaldırıldığı ifade edilmiştir. Bkz. EREM, Özel Hükümler, s. 1357. Roma’da bir ağır ceza mahkemesinin halk arasından seçilen üyesinin, katıldığı bir duruşmayla ilgili hükmün verilmesinden sonra, bu hükmü muhalif kalışının sebeplerini içeren bir mektubu çeşitli gazetelere gönderdiği, olayda görevin ifası veya meşru savunma ya da zaruret hali gibi bir hukuka uygunluk nedeninin bulunmadığına karar verildiği ifade edilmiştir. Bkz. ERMAN – ÖZEK, s. 150, dn. 1.

<sup>108</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 150.

<sup>109</sup> DONAY, s. 131. Örneğin, Fransız Temyiz Mahkemesi’nin verdiği bir kararda, hekimin vermiş olduğu tıbbi raporun sahte olduğunun iddia edilmesi halinde, gerçeği kanıtlaması için sırrı açıklayabileceği kabul edilmiştir. Bkz. DONAY, s. 131. Benzer şekilde İtalyan Anayasası m. 24’te düzenlenen savunma hakkı bağlamında, İCK m. 51’de yer alan hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeninin bu suçba bağdaşabileceği ifade edilmiştir. Bkz. BEVILACQUA, s. 1031; DOLCINI – MARINUCCI, s. 2402. Kanaatimizce, esasını kişinin kendisini koruma içgüdüsünden alan ve kişinin kendisi bakımından tehlike oluşturmayan üçüncü bir kimseye yönelen zorunluluk hali yerine bugün itibarıyla yürürlükte olan ve TCK m. 26/1’de düzenlenen hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeninin bu örnekle bağdaşması mümkündür. Zira, sır saklamakla yükümlü olan kamu görevlisinin, yargılanması esnasında savunması açısından zorunluluk arz eden ve açıklaması gereken bir sırrın varlığı halinde, savunma hakkını kullandığı, dolayısıyla da hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeninden yararlandığı düşünülmelidir. Bununla birlikte, mülga 765 sayılı TCK’da “hakkın kullanılması” şeklinde bir hukuka uygunluk nedeninin

### C. MANEVİ UNSUR

Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu genel kastla işlenen bir suçtur. Failin, fiili gerçekleştirirken herhangi bir amaçla hareket etmesi aranmadığından özel kast aranmamaktadır. Suçun oluşumu için genel kast yeterlidir.<sup>110</sup> İCK m. 326'dan farklı olarak TCK'da suçun taksirli biçimine yer verilmemiştir.<sup>111</sup> Failin taksirli davranışı, disiplin hukukunun konusu olabilir.<sup>112</sup>

---

düzenlenmediği ve hukuka uygunluk nedenleri bakımından kıyas mümkün olduğu için, örnek olayda zaruret halinin kıyasen uygulanması isabetlidir. Kanunda açıkça düzenlenmeyen hukuka uygunluk nedenleriyle ilgili açıklama için bkz. TOROSLU – TOROSLU, s. 183 vd.

<sup>110</sup> İtalyan Temyiz Mahkemesi'nin vermiş olduğu bir kararda, İCK m. 326 bakımından genel kastın yeterli olduğu, failin dedikodu saikiyle gizli bilgiyi açığa vurması halinde de suçun oluşacağına karar verilmiştir. (Cass. 19.02.1999, n. 2183) Bkz. BEVILACQUA, s. 1023. Bununla birlikte, İCK m. 326'daki sırrın kullanılması suçu bakımından özel kastın arandığı, failin kendisine veya başkasına malvarlığına ilişkin veya malvarlığının haricinde haksız bir kazanç sağlama veya başkasına haksız bir zarar verme amacıyla hareket etmesinin gerekli olduğu belirtilmektedir. Bkz. BEVILACQUA, s. 1024; DOLCINI – MARINUCCI, s. 2405.

<sup>111</sup> İCK m. 326/2'deki suçun taksirli biçimi, maddenin birinci fıkrasında yer alan “*ortaya çıkarma*” hareketi bakımından değil; “*başkalarının bilgi edinmesini kolaylaştırma*” hareketi bakımından düzenlenmiştir. Bkz. DOLCINI – MARINUCCI, s. 2398. 5237 sayılı TCK'nın hazırlanması aşamasında TBMM'ye bu konuda bir önerge verildiği, öngede TCK m. 258/3'e, “*Birinci fıkra kapsamına giren bilgi, belge, karar veya emirlerin gerekli dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranması dolayısıyla yetkisiz kişilerin eline geçmesine neden olan kamu görevlisi bir yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır*” hükmünün eklenmek istendiği ancak önergenin işleme konulmadığı ifade edilmiştir. Bkz. ALŞAHİN, s. 241, dn. 89. Bu suçla, kamu görevlisinin sadakat yükümlülüğü gereğince gizliliğin korunmasının amaçlandığı, hatta kimi hallerde taksirli hareket neticesinde kasıtlı harekete nazaran kamu idaresi bakımından daha ağır sonuçların doğabileceği, dolayısıyla suçun taksirli biçiminin düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bkz. ALŞAHİN, s. 241; EREM, “*Memuriyet*”, s. 145. Buna karşın basit bir tedbirsizlik veya dikkatsizlik sonucu sırrın başkaları tarafından öğrenilmesine neden olmanın cezalandırılmaması gerektiği, manevi tazminatın söz konusu olduğu hallerde dahi kusur için belli bir ağırlığın aranması karşısında, bu eylemin suç olarak kabulü için taksir derecesinde kalan kusurun sorumluluk için yeterli olmaması gerektiği de savunulmuştur. Bkz. DONAY, s. 165.

<sup>112</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 124; EREM, *Özel Hükümler*, s. 1356; EREM, “*Memuriyet*”, s. 145; ERMAN – ÖZEK, s. 151; ALŞAHİN, s. 240. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/A maddesinin (a) bendinde, “*görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kayıtsızlık göstermek veya düzensiz davranmak*” fiilinin uyarma disiplin cezasını gerektirdiği hükme bağlanmıştır. Ayrıca TCK m. 338'de, kişilerin taksirli hareketi sonucunda Devlet

Bu suçta kast, görevi nedeniyle kendisine verilen veya aynı nedenle bilgi edindiği ve gizli kalması gereken belgeleri, kararları, emirleri ve diğer tebligatı bilerek ve isteyerek açıklamak, yayınlamak veya başkalarının bilgi edinmesinin kolaylaştırılmasıdır. Başkalarının öğrenmesinin kolaylaştırılması hareketi bakımından, ihmalinin başkalarının bilgi edinmesinin kolaylaştırdığının farkında olan ancak buna kayıtsız kalan failin fiilinin olası kast kapsamında değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir.<sup>113</sup>

Fiil üzerinde esaslı hata durumunda fail, fiili işlediği sırada fiilin kendisi tarafından bilinmesi gereken unsurları hakkında bilgisizce veya yanlış veya eksik bir bilgiye sahip olarak hareket etmektedir.<sup>114</sup> Failin, maddi unsur kapsamında olan “görev nedeniyle kendisine verilme veya aynı nedenle bilgi edinme” unsuru ile “gizli kalma” unsuru üzerinde hataya düşmesi fiili hata çerçevesinde değerlendirilmeli ve kaçınılmaz olması halinde failin kastının ortadan kalktığı kabul edilmelidir. Bu bağlamda örneğin, görevi nedeniyle kendisine verilmiş olan gizli bir karar, bilgisizliği yüzünden kendisiyle ilgisinin olmadığını düşünüp, içeriğinden başkalarının bilgi edinmelerini kolaylaştıran failin, göreve ilişkin sırrın açıklanması suçundan dolayı kastı ortadan kalkmaktadır.<sup>115</sup>

---

sırlarına karşı suçlar ve casusluk suçlarının işlenmiş bulunmasını cezai müeyyideye bağlamıştır.

<sup>113</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 125. Suçun yalnızca doğrudan kastla işlenebileceği görüşü için bkz. PARLAR – HATİOPLU, 4147.

<sup>114</sup> Devrim GÜNGÖR, Ceza Hukukunda Fiil Üzerinde Hata, B. 1, Ankara 2007, s. 55.

<sup>115</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 125; ANTOLISEI, Parte Speciale, s. 334; DOLCINI – MARINUCCI, s. 2403. Failin açıkladığı bilginin görevine ilişkin olduğunun veya gizli olduğunun bilmemesinin, görevinin gereğini bilmemesini ifade ettiği ve hukuki hata dolayısıyla kastını ortadan kaldırmayacağı da ifade edilmiştir. Bkz. ERMAN – ÖZEK, s. 150-151. Kural üzerindeki hatanın kaçınılmaz olması ve böylece failin cezai sorumluluğunu ortadan kaldırabilmesi için en başta failin yaptığının yasak olduğunu bilmemesi, fiilin sosyal açıdan değersiz olduğu bilincine sahip olmaması ve fiilin yasak olduğunun bilinebilir olmaması gereklidir. Planlı kural üzerinde hatada, kişi fiilini düzenleyen bir kuralın varlığını bilmesine karşın, içeriği hakkında bilerek bilgi sahibi olmamakta, böylece hatasına mazeret sağlamak istemektedir. Failin bu halde kusursuz olduğunun ileri sürülebilmesi mümkün değildir. Bilinçli kural üzerinde hatada, kişi kanundan haberdar olmasına karşın, tembelliği veya umursamazlığı nedeniyle kuralın içeriğini öğrenmemektedir. Kanunun varlığı, içeriği veya yorumu konusunda şüphe duyulan hallerde bilinçli kural üzerinde hata bulunur ve şüphe duyan kişi fiili işlemekten kaçınmayarak suç teşkil eden bir fiili işleme riskini kabul etmiş sayılır. Taksirli kural üzerinde hatada, failce hatanın yapılması istenmemiş olup, kural hakkında bilgi veren, kuralın içeriği konusunda kişileri uyaran ve dolayısıyla hataya düşülmesini önleyici düzenlemelere uyulmaması ve bu uymamanın faille isnat edilebilir olması gerekir. Bunun için de faille aynı durumdaki bir model ajan ölçütüne

Ayrıca, failin sırrı açıkladığı kimseyi bunu öğrenmeye yetkili zannetmesinin fiili hata kapsamında olduğu ve suç işleme kastını ortadan kaldırdığı belirtilmiştir.<sup>116</sup>

Özgü suç kategorileri içindeki, fiilin suç olma niteliğini doğrudan failin belirlediği ve bu nitelikte olmayan kişiler tarafından gerçekleştirilmediği takdirde hukuka aykırı bir fiilin meydana gelmediği

---

göre, hataya düşülmesini önleyici kurallara uyulmasının failden beklenip beklenemeyeceği araştırılmaktadır. Bu özellikleri itibarıyla kural üzerinde hatanın ceza sorumluluğunu kaldırması için kaçınılmaz olması gereklidir. Buna göre, hataya düşmekte kusurlu olan fail, fiilden dolayı kasten sorumlu olacaktır. Zira, kural üzerinde hata fiil üzerinde hatanın aksine kastı kaldıran değil, kusurluluğu etkileyen bir nedendir. Kusurluluğu kaldırması içinse, hataya düşülmesinde taksir düzeyinde dahi bir kusurun bulunmaması gerekir. Kural üzerinde hatanın kaçınılabilir olması durumunda, fiilden dolayı kasten sorumlu tutulan failin cezasında bir miktar indirim yapılabilmesi mümkündür. Bkz. Devrim **GÜNGÖR**, “*Ceza Hukukunda Kural Üzerinde Hata*”, in: TBBD, S. 68, Y. 2007, s. 156 vd. Kural üzerinde hatanın bu özellikleri dikkate alındığında, 5237 sayılı TCK m. 4/1’de düzenlenen, “*Ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz*” hükmü ile TCK m. 30/4’te düzenlenen, “*İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz*” hükmü doğrultusunda, ceza kanunları dışındaki kanunlar üzerindeki hatalar, ceza kanunu üzerinde hata olarak kaldıkları sürece mazeret sayılmayacak; buna karşın ceza kanunu üzerinde hata kalmayıp fiil üzerinde hataya dönüşecek olursa mazeret sayılacaktır. Ceza normu tarafından suç fiiline ilişkin yapılan tanımda bulunan maddi ve manevi unsurlar bizzat ceza normu tarafından tanımlanabileceği gibi, ceza normu dışında kalan bir normla da tanımlanabilir. İşte ceza normları dışında kalan normlar üzerinde yapılan hatanın fiil üzerinde hataya dönüşüp dönüşmediği, bu hatanın her bir somut olaydaki psikolojik etkisine bakılarak değerlendirilmelidir. Suç fiilinin normatif unsuru haline gelen ceza kanunu dışındaki normlar, aynı zamanda suç fiiline özel bir nitelik kazandırır. Dolayısıyla, failin ceza kuralının dışında kalan bir normu bilmemesi veya yanlış bilmesi nedeniyle ceza normu tarafından yasaklanandan farklı bir fiil gerçekleştirdiği inancıyla hareket etmesi halinde, fiili hatadan kaynaklanan hatayla aynı sonucu doğuran bir hata, yani fiil üzerinde hata söz konusudur. Böyle bir hata, yani suçun esaslı unsurları üzerinde düşülen bu hata, failin kastını kaldıracaktır. Buna karşın, fiilin normatif unsurunun ne anlama geldiğinin bilinmemesi veya yanlış bilinmesi halinde veya ceza kanunu dışındaki kanun üzerindeki hatanın suçun kurucu unsurları üzerindeki bir hataya dönüşmediği hallerde ise, kural üzerinde hata olarak kalan bir hata söz konusu olacaktır. Bkz. Güneş **OKUYUCU ERGÜN**, “*Görevi Kötüye Kullanma Suçu*”, in: TBBD, S. 82, Y. 2009, s. 20-21. Kanaatimizce, göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunda, ceza kanunu dışında kalan, “*bilginin göreve ilişkin olması*” ve “*gizli olması*” unsurları suçun normatif unsuruna ait olduğundan, kamu görevlisinin bu unsurlara ilişkin hatasının varlığı halinde, hata kural üzerinde hata olarak kalır ve failin kastını ortadan kaldırmaz. Failin, açıkladığı sırrın gizliliği üzerinde hataya düşmesinin İCK m. 47/3’teki kural üzerindeki hatanın fiil üzerindeki hataya dönüşmesi olduğu görüşü için bkz. DOLCINI – MARINUCCI, s. 2403.

<sup>116</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 151; MERAN, s. 159.

tam özgü suçlar bakımından; failin niteliği, suç fiilinin unsurunu oluşturduğundan bu konuda gerçekleşen hata fiil üzerinde hataya neden olacaktır.<sup>117</sup> Kanaatimizce, göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu da tam özgü suçlar kategorisinde olduğundan, failin sıfatını bilmeksizin suça vücut veren hareketleri gerçekleştirmesi durumunda fiili hatadan yararlanması gerekir.

Açıklanan hukuka uygunluk nedenlerinin maddi koşullarının varlığı üzerinde kaçınılmaz bir hataya düşen fail, TCK m. 30/3'e göre bu hatasından yararlanacaktır. Örneğin, somut olayda bulunmadığı halde, kanun hükmünü icra hukuka uygunluk nedeninin bulunduğunu zannederek gizli kalması gereken bir belgeyi açıklayan failin, hukuka uygunluk nedenleri üzerinde hatası söz konusudur.<sup>118</sup>

## VI. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

### A. TEŞEBBÜS

Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu açıklama, yayınlama veya sırta ulaşmayı kolaylaştırıcı durumun yaratıldığı yer ve zamanda tamamlanmış olur. Maddi unsur kısmında açıklandığı üzere, neticesiz bir suç olmasına rağmen, hareketin parçalara bölüdüğü bazı hallerde suç teşebbüsün mümkün olduğu kabul edilmektedir.<sup>119</sup> Örneğin, açıklamanın posta yoluyla yapılacağı durumlarda failin mektubu postaya vermesi ancak muhataba ulaşmadan ele geçirilmesi<sup>120</sup> ya da kamu görevlisinin görevi nedeniyle öğrendiği gıda kontrolü yapılacağına ilişkin bilgiyi esnafa telefonla bildirirken arıza nedeniyle karşı tarafın konuşmayı anlayamaması<sup>121</sup> durumunda suça teşebbüs edildiği belirtilmektedir.<sup>122</sup>

<sup>117</sup> GÜNGÖR, Fiil Üzerinde Hata, s. 119.

<sup>118</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 125.

<sup>119</sup> DOLCINI – MARINUCCI, s. 2404.

<sup>120</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 123; HAFIZOĞULLARI – ÖZEN, Millete ve Devlete Karşı, s. 89. Mülga 765 sayılı TCK bakımından, niteliği itibariyle bu suça eksik teşebbüsün mümkün olabileceği ifade edilmiştir. Bkz. DONAY, s. 112.

<sup>121</sup> ALŞAHİN, s. 244. Bununla birlikte, açıklama hareketi bakımından, açıklama yapılan kimselerin bilgiyi anlayamaması ya da açıklanan konuyu duyamaması ya da görememiş olmasının suçun oluşumuna engel olmadığı ve suçun açıklamayla birlikte tamamlandığı, dolayısıyla da bu hallerde suçun tamamlandığı da ifade edilmiştir. Bkz. MERAN, s. 159. Kanaatimizce de, açıklama hareketi bakımından muhatabın açıklanan hususları anlaması gerekli olmadığından bu halde suçun tamamlandığı kabul edilmelidir. Bununla birlikte eğer ki telefon hattındaki arıza dolayısıyla bilgiler muhataba hiç ulaşmamışsa, bu halde de açıklama hareketinin gerçekleşmemesi nedeniyle suçun oluşmayacağı düşüncesindeyiz.



Yukarıda belirtildiği üzere, sırrın kısmen açıklanması durumunda da suç tamamlanacağı için, bu halde suça teşebbüs edildiğinin kabulü doğru değildir.<sup>123</sup>

## B. İŞTİRAK

Kamu görevine ilişkin sırrın açıklanması suçu bir özgü suç olduğundan, özgü suça ilişkin iştirak kuralları geçerli olacaktır. TCK m. 40/2'deki, "*Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur*" hükmü uyarınca sorumluluğun belirleneceği doktrinde genel kabul görmektedir. Dolayısıyla, göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunda, failin münhasıran kamu görevlisi olabileceği; kamu görevlisi olmayanların ise suça azmettirme veya yardım etme biçiminde iştirak edebilecekleri ifade edilmiştir.<sup>124</sup> Kanaatimizce de göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu tam özgü suçlar kategorisinde olduğundan,<sup>125</sup> söz konusu hükmün uygulama alanı bulması gerekmektedir.<sup>126</sup> Örneğin, failin bir muhabir veya yayıncı ile birlikte, gizli kalması gereken belge, karar, emir veya diğer tebligatı yayınlattığında, bu kimselerin fiili suça iştiraktır. Ancak muhabir veya

<sup>122</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 149. Göreve ilişkin sırrı açıklamak için birden çok kimseyi bir yere davet eden memurun, iradesi haricindeki bir nedenle açıklamada bulunamaması halinde bu suça teşebbüs edildiğini ifade eden yazarlar mevcuttur. Bkz. ERMAN – ÖZEK, s. 149. Bununla birlikte, bu halde hazırlık hareketinin bulunduğu ve suçun icrasına başlanmadığı da ifade edilmiştir. Bkz. EREM, *Özel Hükümler*, s. 1356; EREM, *Memuriyet*, s. 144. Kanaatimizce bu halde, açıklama hareketi bakımından suçun icrasına tereddütsüz biçimde başlandığına ilişkin bir sonuca ulaşmak mümkün olmadığından, suçun icra hareketlerine henüz başlanmadığının kabul edilmesi gerekir.

<sup>123</sup> ALŞAHİN, s. 244.

<sup>124</sup> GÖKCAN, s. 641; ALŞAHİN, s. 244; YAŞAR – GÖKCAN – ARTUÇ, s. 7916; PARLAR - HATİPOĞLU, s. 4148; MERAN, s. 159.

<sup>125</sup> GÜNGÖR, *Fiil Üzerinde Hata*, s. 119.

<sup>126</sup> Ancak belirtilmelidir ki, özgü suça ait tipik davranışın mutlaka gerekli nitelikleri taşıyan kimse tarafından gerçekleştirilmesinde mantıki bir zorunluluk yoktur. Gereken niteliklere sahip kimsenin, özgü suçun tipik davranışını şahsen gerçekleştirilmesi, sadece "*kendi eliyle gerçekleştirilmesi gereken suçlar*" veya "*şahsen gerçekleştirilmesi gereken suçlar*" denilen ve mahiyetleri gereği başkası aracılığıyla işlenemeyen suçlar yönünden zorunludur. Buna karşın üçüncü kişiler aracılığıyla da işlenebilen özgü suçlar bakımından, özgü suçun bölünmüş ve parçalara ayrılmış biçimde işlenebilmesi mümkün olabilir. Bu halde ortaklardan biri kanunun aradığı niteliklere katılmaktayken; diğerleri bu niteliğin yokluğunda cezai yönden önemli olmayacak veya başka bir suçu oluşturacak olan maddi bir davranışı gerçekleştirmektedir. Bu itibarla, TCK m. 40/2'deki, özgü suçlar bakımından tipik fiilin mutlaka gerekli niteliklere sahip kişi tarafından işleneceği yönündeki sınırlama isabetli değildir. Bkz. TOROSLU – TOROSLU, s. 329-330.

yayıncının, kamu görevlisinden sağladıkları gizli kalması gereken bilgileri, haber verme hakkını kullanarak<sup>127</sup> yayınlaması halinde, fiil bilgiyi veren kamu görevlisi bakımından suç olmakla birlikte, failin fiiline iştirak etmeyen gazeteci bakımından başka bir suç teşkil etmedikçe, suç olmaz.<sup>128</sup>

Doktrinde, kendisine sır açıklanan veya failin sağladığı kolaylık nedeniyle sırrı öğrenen kimselerin suça iştirak edip etmediği tartışılmıştır. Bir görüşteki yazarlar, göreve ilişkin sırrı öğrenmeyi, suça iştirak kapsamında değerlendirmektedir. Bizim de katıldığımız bir diğer görüş ise, göreve ilişkin sırrın öğrenilmesinin Kanunda cezalandırılmaması dolayısıyla, eğer ki azmettirme veya yardım etme biçiminde bir davranış söz konusu değilse, sırrı öğrenmenin suça iştirak olarak değerlendirilemeyeceği yönündedir.<sup>129</sup> Örneğin, bir konferansta konuşmacı olan kamu görevlisinin, görevi dolayısıyla öğrendiği sırrı açıklaması halinde, dinleyicilerin bu sırrı duymuş olmaları onların tek başına sorumluluğunu doğurmayacaktır.<sup>130</sup>

### C. İÇTİMA

Yukarıda da açıklandığı üzere, göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun genel ve tamamlayıcı nitelikte bir suç olduğu, dolayısıyla kamu görevlisinin göreve ilişkin sırrı açıklamasının mevzuatımızda özel olarak

---

<sup>127</sup> Haber verme hakkının koşulları; haberin gerçek olması, haberin güncel olması, kamusal ilgi ve yararın bulunması ve verilen haberle işlenen suç arasında düşünsel bir bağın bulunmasıdır. Bkz. HAFIZOĞULLARI – ÖZEN, Genel Hükümler, s. 254. TCK m. 258’de düzenlenen göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun, basın özgürlüğüne dair getirilen kısıtlamalardan biri olduğu ifade edilmiştir. Bkz. Güneş **OKUYUCU ERGÜN**, Ceza Muhakemesi İşlemleri, B. 1, Ankara 2015, s. 80.

<sup>128</sup> HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 124; HAFIZOĞULLARI – ÖZEN, Millete ve Devlete Karşı, s. 90.

<sup>129</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 151-152. İCK m. 326 bakımından da aynı tartışmanın söz konusu olduğu, yalnızca göreve ilişkin sırrı öğrenmenin kanunda cezalandırılmaması dolayısıyla bu nedenle sırrı öğrenen kimselerin cezai sorumluluğunun bulunmadığı, ancak sırrı öğrenen kimsenin suçun işlenmesine iştirak etmesi (örneğin, sırrın açıklanması için kamu görevlisinin azmettirilmesi) durumunda, sırrı öğrenen kişinin sorumluluğunun bulunabileceği belirtilmiştir. Bkz. ANTOLISEI, Parte Speciale, s. 334. İtalyan Temyiz Mahkemesi’nin vermiş olduğu bir kararda, bir başka kimseyle ilgili yürütülen gizli bir soruşturmaya ilişkin bilgilerin, cinsel ilişki karşılığında Cumhuriyet savcısından öğrenilmesi halinde, göreve ilişkin sırrı öğrenen üçüncü kişinin hareketinin İCK m. 326’daki suça azmettirme veya yardım etme olarak değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. (Cass. 28.04.1994, , n. 771) Karar için bkz. DOLCINI – MARINUCCI, s. 2407.

<sup>130</sup> ALŞAHİN, s. 245.

cezalandırıldığı hallerde, öngörülen cezanın ağırlığına bakılmaksızın, failin söz konusu özel hüküm uyarınca cezalandırılması gerekir.<sup>131</sup> Örneğin, ceza muhakemesindeki soruşturma işlemleri bakımından, soruşturmanın gizliliğini ihlal eden kamu görevlisinin TCK m. 258'deki göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu yerine, özel norm olan TCK m. 285'teki gizliliğin ihlali suçundan dolayı cezalandırılması gerekmektedir.<sup>132</sup>

Öğretide göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun, TCK m. 257'de düzenlenen görevi kötüye kullanma suçuna göre özel bir suç olduğu, dolayısıyla da göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun işlenmesi durumunda, failin ayrıca görevi kötüye kullanma suçundan cezalandırılmayacağı belirtilmiştir.<sup>133</sup>

Suçun maddi konusunun göreve ilişkin sır kapsamında olması, bu suçun benzeri suçlardan ayırt edilmesi bakımından önemlidir. Zira maddi konunun devlet sırrı<sup>134</sup> olması durumunda TCK m. 326-339; ticari sır,<sup>135</sup>

<sup>131</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 151; EREM, Özel Hükümler, s. 1352; HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ, s. 124; DONAY, s. 50.

<sup>132</sup> Güneş OKUYUCU ERGÜN, “Soruşturmanın Gizliliği”, in. AÜHFD, C. 59, S. 2, Y. 2010, s. 269.

<sup>133</sup> DOLCINI – MARINUCCI, s. 2408; ALŞAHİN, s. 245; MERAN, s. 160; YAŞAR – GÖKCAN – ARTUÇ, s. 7916.

<sup>134</sup> “Devlet sırrı niteliğindeki bilgilerle ilgili tanıklık” başlıklı CMK m. 47/1'de, devlet sırrı, “Açıklanması, Devletin dış ilişkilerine, milli savunmasına ve milli güvenliğine zarar verebilecek; Anayasal düzeni ve dış ilişkilerinde tehlike yaratabilecek nitelikteki bilgiler, Devlet sırrı sayılır” biçiminde tanımlanmıştır. Söz konusu tanımın yetersiz olduğu, zira kendiliğinden sır olan belge ve bilgileri ifade etmekten ibaret kaldığı, ancak yetkili makamların açıklanmasını yasakladığı ve niteliği bakımından gizli kalması gereken bilgi ve belgelerin nelere ilişkin olduğu konusunda suskun kaldığı ifade edilmiştir. Bkz. HAFIZOĞULLARI – ÖZEN, “Devlet Sırrına”, s. 27.

<sup>135</sup> Ticari Sır, Banka Sırrı ve Müşteri Sırrı Hakkında Kanun Tasarısı m. 2/1-a'da ticari sır, “Bir ticari işletme veya şirketin faaliyet alanı ile ilgili yalnızca belli sayıda mensupları ve diğer görevlileri tarafından bilinen, elde edilebilen, özellikle rakipleri tarafından öğrenilmesi halinde zarar görme ihtimali bulunan ve üçüncü kişilere ve kamuya açıklanmaması gereken, işletme ve şirketin ekonomik hayattaki başarı ve verimliliği için büyük önemi bulunan; iç kuruluş yapısı ve organizasyonu, mali, iktisadi, kredi ve nakit durumu, araştırma ve geliştirme çalışmaları, faaliyet stratejisi, hammadde kaynakları, imalatının teknik özellikleri, fiyatlandırma politikaları, pazarlama taktikleri ve masrafları, pazar payları, toptancı ve perakendeci müşteri potansiyeli ve ağları, izne tabi veya tabi olmayan sözleşme bağlantılarına ilişkin veya bu gibi bilgi ve belgeleri” şeklinde tanımlanmıştır. Ticari sır, temel anlamda incelenen sır unsurlarının ticari bir işletme veya şirketle ilgisi olması durumu olarak da tanımlanmıştır. Dolayısıyla da bütün ticari işletme ve

bankacılık sırrı<sup>136</sup> ve müşteri sırrı<sup>137</sup> olması durumunda TCK m. 239'daki suçun şartları değerlendirilecektir.<sup>138</sup>

Suçun zincirleme suç biçiminde işlenebilmesi mümkündür.<sup>139</sup> Kamu görevlisinin açıkladığı gizli bilgilerin içeriğinin birden fazla kişiye ait olması durumunda tek bir suçtan söz edilecektir. Bununla birlikte, gizli bilgilerin aynı suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda açıklanması halinde, failin cezasının TCK m. 43/1'e göre artırılması gerekmektedir.<sup>140</sup>

---

şirketlerin, hangi sektörde faaliyet gösterdikleri önemli olmaksızın, gerekli unsurları taşıması halinde ticari sırlarının bulunmasının mümkün olduğu ifade edilmiştir. Bkz. Mustafa Gökhan **TEKŞEN**, Ticari Sır, Bankacılık Sırrı veya Müşteri Sırrı Niteliğindeki Bilgi ve Belgelerin Açıklanması Suçu (TCK m. 239), B. 1, Ankara 2012, s. 26-27.

<sup>136</sup> Ticari Sır, Banka Sırrı ve Müşteri Sırrı Hakkında Kanun Tasarısı m. 2/1-b'de banka sırrı, "Bankanın yönetim ve denetim organlarının üyeleri, mensupları ve diğer görevlileri tarafından bilinen mali, iktisadi, kredi ve nakit durumu ile ilgili bilgilerle, bankanın müşteri potansiyeli, kredi verme, mevduat toplama, yönetim esasları, diğer bankacılık hizmet ve faaliyetleri, risk pozisyonlarına ilişkin her türlü bilgi ve belgeleri" şeklinde tanımlanmıştır. Banka sırrı, bankacılık faaliyetleriyle ilgili olan, bankanın kamuya açıklamadığı ve açıklamamasında menfaati bulunduğu her türlü gizli bilgi olarak da tanımlanmıştır. Bkz. **TEKŞEN**, s. 29.

<sup>137</sup> Ticari Sır, Banka Sırrı ve Müşteri Sırrı Hakkında Kanun Tasarısı m. 2/1-c'de müşteri sırrı, "Ticari işletme ve şirketlerin, bankaların, sigorta şirketlerinin, sermaye piyasasında ve mali piyasalarda faaliyet gösteren aracı kurumların, kendi faaliyet alanlarıyla ilgili olarak müşteriyle ilişkilerinde, müşterinin şahsi, iktisadi, mali, nakit ve kredi durumuna ilişkin doğrudan veya dolayısıyla edindikleri tüm bilgi ve belgeleri" biçiminde tanımlanmıştır.

<sup>138</sup> **ALŞAHİN**, s. 238. Müşteri sırrının suçun maddi konusu olması halinde, TCK m. 132 ve 137'de düzenlenen suçların oluşabileceği görüşü için bkz. **PARLAR – HATİOPLU**, 4146. Kişiler arasındaki haberleşme içeriklerinin hukuka aykırı olarak ifşa edilmesi durumunda TCK m. 132 ve 137'nin uygulanacağı görüşü için bkz. **MERAN**, s. 157. Failin kamu görevlisi olması ve ticari sır, bankacılık sırrı ile müşteri sırrı niteliğindeki sırrı açıklaması durumunda fikri içtima kuralları gereğince göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunun oluşacağı görüşü için bkz. **MERAN**, s. 160.

<sup>139</sup> **HAFIZOĞULLARI – EŞİTLİ**, s. 124.

<sup>140</sup> **ALŞAHİN**, s. 245. Yazar, kamu görevlisinin gizli kalması gereken bilgiyi farklı zamanlarda farklı kişilere açıklaması durumunda da tek suçun bulunduğunu ancak bu durumda zincirleme suç hükmü uyarınca cezanın artırılabilceğini ifade etmektedir. Kanaatimizce, suç sayısının birden fazla olduğu durumda zincirleme suç hükümlerinin uygulanabileceği dikkate alındığında bu halde zincirleme suç hükümlerine göre cezada artırım yapılabilmesi mümkün değildir. Ayrıca, sır kapsamındaki bilginin bir defa açıklanmasıyla birlikte, sırrın objektif niteliği ortadan kalkacağı için, sır niteliği ortadan kalkmış bulunan bir bilginin açıklanması halinde suçun oluşmayacağını düşünüyoruz. Zincirleme suçun şartlarından olan birden çok

Kamu görevlisinin sırrını açıklaması için menfaat temin etmesi ya da bu konuda anlaşmaya varması halinde, hem TCK m. 252'deki rüşvet alma suçu hem de TCK m. 258'deki göreve ilişkin sırrın açıklanması suçlarının oluşacağı,<sup>141</sup> kamu görevlisinin menfaati elde etmiş olmasına rağmen sırrı açıklamaması halinde ise sadece rüşvet alma suçunun oluşacağı ifade edilmiştir.<sup>142</sup> Kanaatimizce de rüşvet anlaşmasına konu menfaat karşılığında kamu görevlisinin yapması ya da yapmaması gereken işin göreve ilişkin sırrın açıklanması suçuna vücut vermesi halinde, failin gerçek içtima kurallarınca hem rüşvet alma suçundan hem de göreve ilişkin sırrın açıklanması suçundan sorumlu tutulması gerekir. Kamu görevlisinin menfaati temin etmesinin ardından göreve ilişkin sırrın açıklanmamış olması halinde; kamu görevlisi rüşvetin konusunu

---

suçun bulunması şartı için bkz. Türkan **YALÇIN SANCAR**, Mütessesil Suç, B. 1, Ankara 1995, s. 62 vd.

<sup>141</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 151; EREM, Özel Hükümler, s. 1352-1353; EREM, “Memuriyet”, s. 141; Güneş **OKUYUCU ERGÜN**, “Rüşvet Suçu”, in. Ekonomik Suçlar Kamusal Alanda Yolsuzluk ve Kara Paranın Aklanması Suçları (Editör: Prof. Dr. Dr. h.c. Yener Ünver), B. 1, İstanbul 2015, s. 48.

<sup>142</sup> ALŞAHİN, s. 247. “Kamu hizmetlerinin eşitlik ve liyakat açısından adalete uygun yürütüldüğü, kamu görevlilerinin rüşvet kabul etmez ve satın alınmaz oldukları hususunda topluma hakim olan güvenin korunması amacıyla TCK.nun 252. maddesinde düzenlenmiş olan rüşvet suçunun bir kamu görevlisinin ya da anılan maddenin 4. fıkrasında sayılan tüzel kişiler adına hareket eden kişilerin görevinin gereklerine aykırı olarak bir işi yapması veya yapmaması için kişiyle vardığı yasal zeminde bulunmayan her iki tarafın aynı amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak ortaya koydukları doğrudan veya örtülü bir istek ile özgür irade ürünü rızalar sonucunda oluşan ve şarta bağlı olmayan anlaşma çerçevesinde bir yarar sağlamasıyla oluşacağı cihetle, yapılan işin kamu görevlisinin görevine giren bir iş olması ve rüşvet sonucu yapılması istenilen belirli eylem ile sanığın görevi arasında mutlak bir bağın varlığının mevcudiyetinin zorunlu bulunmasına göre, mahkemenin de kabulünde açıklandığı üzere Sanayi Ticaret İl Müdürlüğünde memur olan sanık Sinan'ın petrol istasyonlarını denetleme yetkisi bulunmadığından somut olayda rüşvet suçunun unsurları itibarıyla oluşmayacağı gözetildiğinde, sanık Sinan'ın denetleme tarihlerine dair bilgi vermek için maddi menfaat talebinde bulunmaktan ibaret ve görevinin gereklerine aykırı davranmak biçimindeki eyleminin çıkar sağlayarak görevi kötüye kullanma, TCK.nun 258. maddesinde düzenlenen göreve ilişkin sırrın açıklanması suçlarını oluşturup oluşturmayacağı kararda tartışılıp, diğer sanıklar Kadir ve Sittik'in ise TCK.nun 40/2. maddesi uyarınca azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulup tutulmayacakları değerlendirilip hasıl olacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, 657 sayılı Kanunun 31. maddesindeki memurun gizli bilgileri açıklama yasağı nedeniyle sanık Sinan'ın görevinin gereklerine aykırı hareket ettiğinden bahisle tüm sanıklar hakkında rüşvet suçunun oluştuğunun kabulüyle yazılı şekilde hüküm kurulması” (Yargıtay 5. CD., E. 20011/7022, K. 2011/9666, 07.07.2011) Karar için bkz. ARTUK – GÖKÇEN – YENİDÜNYA, Şerhi, s. 7605-7606.

oluşturan menfaati elde ettiği anda rüşvet alma suçu tamamlanmış olacağından,<sup>143</sup> tamamlanmış rüşvet alma suçundan dolayı sorumlu olacaktır. Rüşvet alma suçu bakımından, kamu görevlisinin rüşvete konu işi yapıp yapmamasının, suçun tamamlanması bakımından bir önemi olmadığından;<sup>144</sup> kamu görevlisinin menfaati sağladıktan sonra sırrı açıklamamış olması halinde de tamamlanmış rüşvet alma suçundan dolayı sorumluluğu bulunacaktır.

## VII. SUÇUN MUHAKEMESİ VE YAPTIRIM

Göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu re'sen takip edilen bir suçtur. Bu suç, bir görev suçu olduğundan, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulama alanı bulacaktır.<sup>145</sup> 4483 sayılı Kanuna göre kural olarak, kamu görevlileri, görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı, bu kanunda belirtilen ve izin vermeye yetkili kılınan merci tarafından yaptırılacak bir ön inceleme sonucu izin verilmesi halinde soruşturmaya ve kovuşturmayaya tabi tutulabilir.<sup>146</sup>

Madde itibariyle yetkili mahkeme kural olarak asliye ceza mahkemeleridir. Ancak failin sıfatı dolayısıyla madde itibariyle yetkili mahkeme değişiklik gösterebilmektedir.<sup>147</sup> Örneğin, noterlerin görevleri

<sup>143</sup> OKUYUCU ERGÜN, “Rüşvet”, s. 44.

<sup>144</sup> OKUYUCU ERGÜN, “Rüşvet”, s. 44-45.

<sup>145</sup> ERMAN – ÖZEK, s. 152; ALŞAHİN, s. 247; MERAN, s. 163; PARLAR – HATİPOĞLU, s. 4148; YAŞAR – GÖKCAN – ARTUÇ, s. 7916; ARTUK – GÖKÇEN – YENİDÜNYA, Özel Hükümler, s. 736. Yargıtay’ın aksi yönde kararları mevcuttur. “*Dosya kapsamına göre; İzmir 4. Sulh Ceza Hakimliğince, göreve ilişkin sırrın açıklanması suçunu işlediği iddia olunan şüpheliler hakkında 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca soruşturma izni alınmadan kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmiş ise de, şüphelilerin üzerine atılı göreve ilişkin sırrın açıklanması suçuna ilişkin soruşturmanın genel hükümlere tabi olduğu, keza 4483 sayılı Kanun’un 2/2. maddesi gereğince görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin kanun hükümleri ile suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin kanun hükümlerin saklı tutulduğu nazara alındığında, itirazın reddi yerine, yazılı şekilde karar verilmesinde isabet görülmediğinden....*” (Yargıtay 5. CD., E. 2015/8967, K. 2015/17008, 04.12.2015) Karar için bkz. <http://www.kazanci.com/> (11.12.2016)

<sup>146</sup> OKUYUCU ERGÜN, *Zimmet*, s. 10. 4483 sayılı Kanunda düzenlenen izin şartına ilişkin olarak bkz. CENTEL – ZAFER, s. 667.

<sup>147</sup> ALŞAHİN, s. 247.

dolayısıyla bu suçu işlemeleri durumunda 1512 sayılı Noterlik Kanunu m. 154/4'e göre ağır ceza mahkemeleri madde itibariyle yetkilidir. Yer yönünden yetkili mahkeme, madde kapsamındaki sırrın açıklandığı, yayımlandığı veya başkalarınca öğrenilmesinin kolaylaştırıldığı yerdeki mahkemedir.

Suçun yaptırımı, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezasıdır. Ceza miktarı dikkate alındığında, dava zamanasını TCK m. 66/1-e'ye göre sekiz yıldır. Soruşturma ve kovuşturma yapabilmek amacıyla soruşturma izninin gerekmesi durumunda TCK m. 67'ye göre, söz konusu soruşturma izni verilene kadar dava zamanasını süresi duracaktır.

### SONUÇ

Kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar arasında düzenlenen göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu, kamu görevlisinin görevine ilişkin olarak öğrendiği sırları açıklamasının cezalandırıldığı özel kanun hükümlerine göre genel ve tamamlayıcı nitelikteki bir özgü suçtur. Bununla birlikte, göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu, görevi kötüye kullanma suçunun özel bir şekli olarak düzenlenmiştir. Kamu görevlilerinin, mensup oldukları kamu idaresine karşı sahip oldukları sadakat yükümlülüğünün gereği olarak, söz konusu suça vücut veren fiiller ceza müeyyidesine bağlanmıştır. Bu sayede, kamu idaresinin güvenilirliği ve işleyişi teminat altına alınmaktadır. Suçun maddi konusu, kamu görevlisinin görevi dolayısıyla verilen veya aynı nedenle bilgi edindiği ve gizli kalması gereken belge, karar, emir veya diğer tebligattır. Belirtilmelidir ki, sırrın objektif ve sübjektif unsurlarını taşımayan belge, karar, emir veya diğer tebligatın açıklanması, yayınlaması ya da her ne suretle olursa olsun başkalarının bilgi edinmesinin kolaylaştırılması suça vücut vermeyecektir. Suça vücut veren açıklama, yayınlama, başkalarının bilgi edinmesinin kolaylaştırılması hareketleri seçimlik hareketlerdir. Suç, ani ve neticesiz bir suç olmakla birlikte; hareketin parçalara bölünebildiği sınırlı bazı hallerde suça teşebbüsün mümkün olduğu kabul edilmektedir. Öğretideki genel kabul, kanunun hükmünü yerine getirme ve hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedenlerinin bu suçla bağdaşabileceği yönündedir. İCK'daki düzenlemenin aksine, suçun taksirli biçimi kanunda düzenlenmemiş olup, suç yalnızca genel kastla işlenebilen bir suçtur. Suç teşkil eden fiilin esaslı unsurları üzerinde ya da bu suçla bağdaşan hukuka uygunluk nedenlerinin maddi koşullarının varlığına ilişkin kaçınılmaz hataya düşen failin bu hatasından yararlanması

gerekmektedir. Suçun, hem maddi konusu itibariyle hem de genel ve tamamlayıcı mahiyette olduğundan yola çıkılarak benzer nitelikteki suçlardan ayrıştığı görülmektedir. 5237 sayılı TCK m. 258’de düzenlenen suç ile mülga 765 sayılı TCK m. 229 ve İCK m. 326’da düzenlenen suç esas itibariyle benzer olduğundan, söz konusu suç tiplerine ilişkin yargı kararları ve doktrin görüşlerinin göreve ilişkin sırrın açıklanması suçu bakımından da geçerli olduğu ifade edilmelidir.



**KISALTMA CETVELİ**

<b>ABD.</b>	: Ankara Barosu Dergisi
<b>AD.</b>	: Adliye Dergisi
<b>AIHS</b>	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
<b>AÜHFD</b>	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
<b>AY</b>	: Anayasa
<b>B.</b>	: Baskı
<b>bkz.</b>	: Bakınız
<b>C.</b>	: Cilt
<b>Cass.</b>	: Corte Suprema di Cassazione
<b>CD.</b>	: Ceza Dairesi
<b>CMK</b>	: Ceza Muhakemesi Kanunu
<b>CMUK</b>	: Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
<b>dn.</b>	: Dipnot
<b>E.</b>	: Esas
<b>İCK</b>	: İtalyan Ceza Kanunu
<b>in.</b>	: İçinde
<b>K.</b>	: Karar
<b>m.</b>	: Madde
<b>MÜHF-HAD</b>	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
<b>n.</b>	: Numero
<b>s.</b>	: Sayfa
<b>S.</b>	: Sayı
<b>SBOD</b>	: Siyasal Bilgiler Okulu Dergisi
<b>TBBD</b>	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
<b>TCK</b>	: Türk Ceza Kanunu
<b>vd.</b>	: Ve Devamı
<b>vs.</b>	: Ve Saire
<b>Y.</b>	: Yıl

#### KAYNAKÇA

- ALŞAHİN Mehmet Emin:** “Göreve İlişkin Sırrın Açıklanması Suçu (TCK m. 258)”, in. MÜHF-HAD, C. 20, S. 2, Y. 2014, s. 219-250.
- ANTOLISEI Francesco:** Manuale di Diritto Penale Parte Generale, Undicesima Edizione, Milano 1989. **(Parte Generale)**
- ANTOLISEI Francesco:** Manuale di Diritto Penale Parte Speciale II, Dodicesima Edizione, Milano 1997. **(Parte Speciale)**
- ARTUK Mehmet Emin – GÖKCEN Ahmet – YENİDÜNYA Ahmet Caner:** Ceza Hukuku Özel Hükümler, B. 11, Ankara 2011. **(Özel Hükümler)**
- ARTUK Mehmet Emin – GÖKCEN Ahmet - YENİDÜNYA Ahmet Caner:** Türk Ceza Kanunu Şerhi, C. 5, B. 2, Ankara 2014. **(Şerhi)**
- BETTIOL Giuseppe – MANTOVANI Luciano Pettoello:** Diritto Penale Parte Generale, Dodicesima Edizione, Padova 1986.
- BEVILACQUA Benedetto:** I Reati dei Pubblici Ufficiali Contro la Pubblica Amministrazione, Volume Secondo, Padova 2003.
- CENTEL Nur – ZAFER Hamide:** Ceza Muhakemesi Hukuku, B. 14, İstanbul 2017.
- DOLCINI Emilio – MARINUCCI Giorgio:** Codice Penale Commentato con DVD-Rom Artt.1-384 bis, II Edizione, Vicenza 2006.
- DONAY Süheyl:** Meslek Sırrının Açıklanması Suçu, B. 1, İstanbul 1978.
- DÖNMEZER Sulhi – ERMAN Sahir:** Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım, C. 1, B. 8, İstanbul 1983.
- EREM Faruk:** “Memuriyet Sırlarını İfşa”, in. AD., Y. 50, S. 2, 1959, s. 141-145. **(Memuriyet)**
- EREM Faruk:** Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler, C. 2, B. 1, Ankara 1993. **(Özel Hükümler)**
- EREM Faruk:** Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, C. 1, B. 9, Ankara 1971. **(Ümanist Doktrin)**
- ERMAN Sahir:** “Ceza Tatbikat ve Takibatında Memur”, in. SBOD, C. 2, S. 1-2, Y. 1947, s. 235-276.
- ERMAN Sahir – ÖZEK Çetin:** Ceza Hukuku Özel Bölüm Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar, B. 1, İstanbul 1992.
- FIANDACA Giovanni – MUSCO Enzo:** Diritto Penale Parte Generale, Seconda Edizione, Bologna 1989. **(Parte Generale)**
- FIANDACA Giovanni – MUSCO Enzo:** Diritto Penale Parte Speciale Volume I, Quarta Edizione, Bologna 2007. **(Parte Speciale)**
- GÖKCAN Hasan Tahsin:** Görevi Kötüye Kullanma, Zimmet, Banka Zimmeti, İrtikap, Rüşvet Suçları ve Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar (5237 Sayılı TCK m.247-266), B. 1, Ankara 2008.

- GÜNGÖR Devrim:** Ceza Hukukunda Fiil Üzerinde Hata, B. 1, Ankara 2007. (**Fiil Üzerinde Hata**)
- GÜNGÖR Devrim:** “*Ceza Hukukunda Kural Üzerinde Hata*”, in. TBBD, S. 68, Y. 2007, s. 135-160. (**Kural Üzerinde Hata**)
- GÜNGÖR Devrim:** Resmi Belgede Sahtecilik Suçu, B. 1, Ankara 2010. (**Sahtecilik**)
- HAFIZOĞULLARI Zeki – AYGÜN EŞİTLİ Ezgi:** Kamu İdaresinin Güvenilirliğine ve İşleyişine Karşı Suçlar, B. 1, Ankara 2014.
- HAFIZOĞULLARI Zeki – GÜNGÖR Devrim:** “*Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi*”, in. TBBD, S. 69, Y. 2007, s. 21-50.
- HAFIZOĞULLARI Zeki – ÖZEN Muharrem:** Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, B. 8, Ankara 2015. (**Genel Hükümler**)
- HAFIZOĞULLARI Zeki – ÖZEN Muharrem:** Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar, B. 4, Ankara 2015. (**Kişilere Karşı**)
- HAFIZOĞULLARI Zeki – ÖZEN Muharrem:** Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Millete ve Devlete Karşı Suçlar, B. 1, Ankara 2016. (**Millete ve Devlete Karşı**)
- HAFIZOĞULLARI Zeki – ÖZEN Muharrem:** “*Türk Ceza Hukukunda Devlet Sırrına Genel Bir Bakış*”, in. ABD., S. 2010/1, Y. 68, s. 21-30. (**Devlet Sırrına**)
- İÇEL Kayıhan – ÖZGENÇ İzzet – SÖZÜER Adem – MAHMUTOĞLU Fatih Selami – ÜNVER Yener:** İçel Suç Teorisi Suç Kavramına İlişkin Genel Bilgiler Suçun Yapısal Unsurları Suçun Özel Oluşum Biçimleri 2. Kitap, B. 1, İstanbul 1999.
- IESU Michele di:** “*Insegnamento di Diritto Penale II Lezione III I Delitti dei Pubblici Ufficiali Contro la Pubblica Amministrazione: Peculato*”, in. Pegaso Università Telematica, s. 1-30. (Erişim: [http://www.unipegaso.it/materiali/LMG-01/annoIII/DirPenII\\_DiIesu/ModIII/Lezione\\_III.pdf](http://www.unipegaso.it/materiali/LMG-01/annoIII/DirPenII_DiIesu/ModIII/Lezione_III.pdf)) (27.11.2016)
- KAYMAZ Seydi:** Ceza Muhakemesi Hukukunda Devlet Sırrı, B. 1, Ankara 2014.
- KATOĞLU Tuğrul:** “*Ceza Hukukunda Suçun Mağduru Kavramının Sınırları*”, in. AÜHFD, C. 61, S. 2, Y. 2012, s. 657-693. (**Suçun Mağduru**)
- MANTOVANI Ferrando:** Diritto Penale Parte Generale, Seconda Edizione, Padova 1988.
- MERAN Necati:** Yeni Türk Ceza Kanununda Kamu Görevlisine ve Adliyeye İlişkin Suçlar, B. 1, Ankara 2006.
- OKUYUCU ERGÜN Güneş:** Ceza Muhakemesi İşlemleri, B. 1, Ankara 2015. (**İşlemleri**)

**OKUYUCU ERGÜN Güneş:** “*Soruşturmanın Gizliliği*”, in. AÜHF, C. 59, S. 2, Y. 2010, s. 243-275. (**Gizliliği**)

**OKUYUCU ERGÜN Güneş:** “*Görevi Kötüye Kullanma Suçu*”, in. TBBD, S. 82, Y. 2009, s. 1-31. (**Görevi Kötüye Kullanma**)

**OKUYUCU ERGÜN Güneş:** “*Rüşvet Suçu*”, in. Ekonomik Suçlar Kamusal Alanda Yolsuzluk ve Kara Paranın Aklanması Suçları (Editör: Prof. Dr. Dr. h.c. Yener Ünver), B. 1, İstanbul 2015, s. 35-50. (**Rüşvet**)

**OKUYUCU ERGÜN Güneş:** “*Türk Ceza Hukukunda Kamusal Faaliyet ve Kamu Görevlisi*”, in. Alman-Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku, C. 3, B. 1, İstanbul 2010, s. 527-542. (**Kamu Görevlisi**)

**OKUYUCU ERGÜN Güneş:** Türk Ceza Hukukunda Zimmet Suçu, B. 1, Ankara 2008. (**Zimmet**)

**ÖNDER Ayhan:** Ceza Hukuku Dersleri, B. 1, İstanbul 1992. (**Dersleri**)

**ÖNDER Ayhan:** Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, B. 4, İstanbul 1994. (**Özel Hükümler**)

**PAGLIARO Antonio – GIUSINO Manfredi Parodi:** Principi di Diritto Penale Parte Speciale I Delitti Contro la Pubblica Amministrazione, Decima Edizione, Milano 2008.

**PARLAR Ali – HATİPOĞLU Muzaffer:** Açıklamalı-Yeni İçtihatlarla 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu, C. 4, B. 3, Ankara 2010.

**RAMACCI Fabrizio:** Corso di Diritto Penale, Quarta Edizione, Torino 2007.

**TEKŞEN Mustafa Gökhan:** Ticari Sır, Bankacılık Sırrı veya Müşteri Sırrı Niteliğindeki Bilgi ve Belgelerin Açıklanması Suçu (TCK m. 239), B. 1, Ankara 2012.

**TEZCAN Durmuş – ERDEM Mustafa Ruhan – ÖNOK Murat:** Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, B. 10, Ankara 2013.

**TOROSLU Nevzat:** Ceza Hukuku Özel Kısım, B. 7, Ankara 2013. (**Özel Kısım**)

**TOROSLU Nevzat:** Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu, B. 1, Ankara 1970. (**Cürümlerin Tasnifi**)

**TOROSLU Nevzat – TOROSLU Haluk:** Ceza Hukuku Genel Kısım, B. 21, Ankara 2015.

**YALÇIN SANCAR Türkan:** Mütessesil Suç, B. 1, Ankara 1995.

**YAŞAR Osman – GÖKCAN Hasan Tahsin – ARTUÇ Mustafa:** Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. 6, B. 2, Ankara 2014.

#### **Yararlanılan İnternet Siteleri**

<http://www.kazanci.com>

<http://www.unipegaso.it>